Klawrojna

خەباتی ڕاستەوخۆ

نووسینی : Emile Pouget

و. لە فارسیەوە: هەژێن

لە بڵاوکراوەکانی سەکۆی ئەنارکیستانی کوردستان

جانیوەری 2010

بەرایی

ئەو شێوازەی کە تا هەنووکە لەنێو بزاڤی کرێکاری و بزاڤە کۆمەڵایەتییە ئازادیخواز و یەکسانیخوازەکانی کۆمەڵگەی کوردستان و کۆمەڵگەکانی دەوروبەریدا بۆ بەدەستهێنانی داخوازی و بەرهەڵستی هێرشی چینی سەروەر بۆ سەر دەستکەوتەکانی باوبووە و ناسراوە، شێوازی سۆشیال-دیموکراتییانە - چەپی(دیکتاتۆری پارتیی) و ڕاستی (پارلەمانتاری)- بووە؛ واتە ڕێکخستن و بڕیاردان لە سەرەوە بۆ خوارەوە، ئەمەش بۆ ئامانج و ئاراستەی ئەو ڕێڕەوە ڕامیارییە دەگەڕێتەوە، کە لە سەردەمی سەرهەڵدانی نێونەتەوەی یەکەمەوە کەوتە پاگەندەی ئەوەی کە هوشیاری شۆڕشگێڕانەی چینایەتی لەلایەن دەستەبژێری وردەبۆرژواییەوە دەبرێتە نێو کۆڕی کرێکاران، کرێکاران بۆ ڕزگاربوونیان پێوستە دەسەڵاتی ڕامیاری بگرنە دەست و بۆ ئەم مەبەستەش پێویستیان بە پارتی ڕامیاری هەیە، کە دەستەبژێری هوشیاریبەخش ببێتە ڕابەر و بڕیاردەری ئەو پارتە و ڕێکخراوە جەماوەرییە چینایەتییەکانیش پاشکۆی سازش و بادانەوەکانی پارت بن.

بەڵام هاوکاتی هەوڵەکانی وردەبۆرژوازی بۆ لەقاڵبدانی بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی یەکسانیخوازی چین و توێژە چەوساوە و بندەستەکان، هەردەم کرێکارانی هوشیار و ئازادیخوازانی بزاڤە کۆمەڵایەتییەکانی تری کۆمەڵگە لەبەرامبەر ئەوەدا کەوتوونەتە هەوڵی خۆڕێکخستنی سەربەخۆ و خەباتی ڕاستەوخۆی شۆڕشگێڕانەی ڕامیاری و ئابووری و کۆمەڵایەتی دوور لە نەخشەکێشان و بڕیاردانی وردەبۆرژوازی خۆبەڕابەرزان و

ڕزگارکەر و خاوەنبیر، خەباتی ڕۆژانە و ڕاستەوخۆی چین و توێژە دژەسەروەرەکانی کۆمەڵگەیان لێکهەڵپێکاوە.
خەباتی ڕاستەوخۆ وەك تاقە شێوازی شۆڕشگێرانەی چەوساوانی کۆمەڵگەی چینایەتی، بەبێ ناوەندگەری و دیکتەکردنی ڕابەرانی پارت و بەبێ پێشڕەوی دەسەڵاتخوازانی وردەبۆرژوا، ئاراستەی لە کۆمەڵگەی ناچینایەتییە و پێی وایە کە بنەماکانی کۆمەڵگەی ناچینایەتی لە ڕەوتی خەباتی جەماوەری و ڕاستەوخۆی ڕۆژانەدا جێگیر دەکرێن و هۆشیاری و پەروەردەی شۆڕشگێڕانەی سۆشیالیستی وەك بەرئەنجامی هەوڵ و تاقیکردنەوەکانی خەباتی بەردەوام و خۆبەخۆی خودی چەوساوان سەرهەڵدەدات و پێویستی بە پێخەمبەری هیچ ڕامیار و ئەکادیمیستێك نییە.
ئەزموونەکانی خەباتی چینایەتی لە دوو سەدەی ڕابوردوودا ئەوەیان نیشانداوە، کە پارتە رامیارییەکان و دەستەبژێری خۆبەرابەرزان، بە بەردەوامی ڕیزەکانی خەباتی چینایەتیان لیکترازاندووە و بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵات و پلەوپایەی سەروەری، هەوڵە شۆڕشگێڕانەکانیان لەبار بردوون؛ لەوانە شۆڕشی ئۆکتۆبەر، بزاڤی شۆڕشگێڕانەی جوتیارانی ئۆکرانیا، ڕاپەڕینەوەی دەریاوانانی کرۆنشتات، هەوڵی کرێکارانی ئاڵمانیا، شۆڕشی ئیسپانیا و شۆڕشەکانی ئەمەریکانی لاتین و ... تد.
بەکورتی خەباتی راستەخۆ لێدانە لە رابەری و شوانەیی رامیاریی، لێدانە لە بنەماکانی سەروەری چینایەتی و پێکهاتەی سەرەوخواری سەروەری، لێدانە لە هەموو هەوڵێکی دەسەڵاتخوازی و تەنیا سەنگەری خەباتی راستەوخۆی ڕۆژانەیە و ئەزموونەکانی خەبات ڕێنوێنیگەری دەبن.

-وەرگێڕی کوردی-

خەباتی ڕاستەوخۆ*

مەبەستمان لە "خەباتی ڕاستەوخۆ" چییە

خەباتی ڕاستەوخۆ، سیمبولی سەندیکالیزمە لە کار و هەڵسوڕاندا. ئەم شێوازە، نوانەری شەڕێکی هاوبەشە لە دژی سەرکوت و بەهرەکێشی. بە بێ پەردە، ئاراستە و ڕووی تێکۆشانی نەپساوەی چینی کارگەر لە هێرشی بەردەوامیدا بۆ سەر سەرمایەداری، ڕادەگەیێنێت.

خەباتی ڕاستەوخۆ دەربڕینێکی هێندە ڕوون و هێندە شیاوی لێتێگەیشتنە، کە بە بەکاربردنی دوو وشە، بە ئاسانی پێناسە دەکرێت و شیدەبێتەوە. واتای ئەوەیە کە چینی کارگەر، لە یاخیبوونی هەمیشەیی خۆیدا دژی پێکهاتەی دەوڵەت، هیچ چاوەڕوانییەکی لە کەسەکان، هێزەکان و دەسەڵاتەکانی دەرەوەی خۆی نییە، بەڵکو بە خۆی مەرجەکانی خەباتی خۆی دێنێتە ئارا و لە دەروونی خۆیدا بۆ ئامرازەکانی خەبات دەگەڕێت. واتە لە دژایەتی کۆمەڵگەی جێکەوتەی هەنووکەییدا، کە تەنیا هاووڵاتی بە فەرمی دەناسێت و بەرهەمهێنەر لەبیردەباتەوە. ئەوەی ئەو بەرهەمهێنەرە، پاش ئەوەی کە تێگەیشت کە هەر پێکهاتەیەکی کۆمەڵایەتی خۆی بەپێی سیستەمی بەرهەمهێنانەکەی ڕێکدەخات، تێدەکۆشێت بەلابردنی خاوەنکار و بەدەستهێنانی دەسەڵات لە شوێن بەرهەمهێناندا، ڕاستەوخۆ هێرش بکاتە سەر شێوازی سەرمایەدارانەی بەرهەمهێنان بۆ ئەوەی بیگۆڕێت؛ کە مەرجێکی پێویستە، بۆ بەهرەمەندبوون لە ئازادی ڕاستەقینە.

ڕەتکردنەوەی دیموکراتیزم

کاری ڕاستەوخۆ، لە ناوەرۆکدا واتە چینی کارگەر، لەبری کڕنووشبردن بۆ پرنسیپلەکانی دەسەڵات، ئامێتەی بیری ئازادیخوازانە و خۆبەڕێوەبەرایەتی –خودموختاری- دەبێت. هەنووکە، سوپاسگوزاری بۆ بنچینەکانی دەسەڵات، کە پایەی دونیای هاوچەرخ - دیموکراسییە وەك دوا دەستکەوت-، ئەوەی کە مرۆڤ بە هەزاران زنجیری ماددی و مۆراڵی بە جێی خۆیەوە کۆتکراوە، هیچ چانسێك بۆ خستنەڕووی داخوازی و داهێنانی ڕاستەقینەی پەیدا نادۆزێتەوە.

لە ڕەتکردنەوەی دیموکراتیزم و هەڵە و ڕیاکاری و لە ڕەتکردنەوەی دوا شێوەی بەرجەستەبووی سەروەری – ئۆتۆریتە- دایە، کە شێوازی سەندیکالیستی بە گشتی سەرهەڵدەدا. لەبەر ئەوە، کاری ڕاستەوخۆ لە کەتواردا ڕێك ژیاندنەوەی بنەمای ئازادی و کەتوارکردنییەتی لە نێوان جەماوەردا؛ ئەمجارە ئازادی نەك وەك بۆچوونێکی دابڕاو، نارۆشن و نادیار، بەڵکو بەشێوەی تێگەیشتنێکی ڕۆشن و کردەیی بەدەست دێنین، کە خەبات و بەرگرییەکانی سەردەمی ئێمە دەژێنێتەوە: ئەم ئازادییە لەنێوبەری گیانی فەرمانبەری و گۆشەگیرییە، کە مرۆڤەکانی تێکشکاندووە و کردوونی بە کۆیلەی خۆپەرست؛ هەروەها پەرەپێدەری گیانی شۆڕشگێڕییە، کە کۆمەڵگەی مرۆیی بەربەخش دەکات.

لێکترازانی بنەڕەتی و تەواوەتی نێوان کۆمەڵگەی سەرمایەداران

و دونیای کرێکاران، بەو جۆرەی کە لە کاری ڕاستەوخۆدا هەیە، لە دروشمی ئەنجومەنی نێونەتەوەیی کرێکاران (IWA / International Worker's Association – AIT/ Association Internationale des Travailleurs) دەربڕابوو : **"ئازادی کرێکاران تەنیا بە دەستی خودی کرێکاران خۆیان بەدەست دێت"**. بە گرنگیدانی فرەتر بە ڕێکخراوە ئابوورییەکان، کۆمەکی بەرچاو بە کەتوارکردنی ئەم جیاییە دەکات. IWA/AIT بە دروستی لەوە تێگەیشتبوو، کە ئاڵوگۆڕی کۆمەڵایەتی دەبێت لە خوارەوەڕا دەست پێ بکات و ئاڵوگۆڕی ڕامیاری بە تەواوی سەرەنجامی ئاڵوگۆرگەلێکن، کە لە سیستەمی بەرهەمهێناندا ڕوودەدەن. لەبەر ئەوەشە، لە چالاکی یەکێتییە پیشەییەکاندا، کە بێجگە لە کاری ڕاستەوخۆ شتێکی تر نین، پێشوازی دەکرێت، ئاسایی و ڕەوابوون بە کارایی و زیندوویەتی پێبەخشینیان دەدا و کردوونی بە پرسێکی سەرەکی، ئەویش ئەوەیە، کە لە کاری ڕاستەوخۆ بەولاوە واتایەکی تر نابەخشێت.

کاری ڕاستەوخۆ لە ڕاستیدا هەمان کاری ئاسایی یەکێتییەکانە و بەڵگەی بوونی ئەوانە؛ داخوازی سنووردارکردنی کارکردی وەها ڕێکخراوگەلێك داخوازییەکی گەمژانەیە؛ هەروەها بۆچوونی کۆبوونەوەی موچەوەرگران بە ئامانجی ئامادەکردنیان بۆ رازیبوون و بەرگەگرتنی چارەنووسێك کە کۆمەڵگەی بۆرژوازی بۆیانی دیاریکردووە (بەرهەمهێنان بۆ کەسانی دیکە)، لە گەڵتەجارییەك زیاتر بەولاوە نییە. زۆر ئاشکرایە، کە ئامانجی کۆبوونەوەی کەسەکان لە یەکێتییەکاندا، سەرەڕای بوونی بۆچوونی جۆراوجۆری کۆمەڵایەتی و ڕامیاری، لەتەك یەك

هاوکاریکردن و ڕێکخراوبوون، وەك کەسە سەربەخۆکان، بۆ داکۆکی لەخۆکردن و خەباتی ڕاستەوخۆیە. بەرژەوەندی هاوبەش لەوێدا کۆیان دەکاتەوە؛ ئەوان خۆبەخۆ ڕاکێشی دەبن. لەوێدا، لەم پەروەردگەیانەی ژیاندا، دەستبەکاری و بەرنامەڕێژی و پەروەردەبوونیان ڕوودەدا؛ یەکێتییە پیشەییەکان، هوشیاری کرێکاران، کە بە هۆی دەمارگیری و کینەگەری چێنراو لەلایەن چینی سەروەرەوە، لاوازکراوە، دەبوژێنێتەوە؛ چاویان بە پێداویستی ڕۆژانەی خەبات و شۆڕش دەکاتەوە؛ ئەوان، بە ڕێکخستنی هەوڵەکانیان، بۆ تێکۆشانە کۆمەڵایەتییەکان ئامادە دەکات. بە وەها فێرکارییەك، بەم جێیە دەگەین، کە هیچ کەسێك، هیچکات، چالاکی کاری لە شوێنگەلێك، کە هەستی بە کەسانی تر نەسپاردووە، بۆخۆی دەست بەچالاکی بکات. لەم ڕاهێنانانەدایە کە تاکە کەس هەست بە بوونی خۆی دەکات، گشتێتی خەباتی ڕاستەوخۆش، لە ستایشی ئەم بوونەدایە. بەم جۆرە، کارزانی، مۆڕاڵ، کەسایەتی و توانایی بەرجەستەبوونی کەسایەتی دەخرێنە بەردەستی. خەباتی ڕاستەوخۆ، باوەڕ بەخۆبوونمان فێردەکات! پشت بەخۆبەستنمان فێردەکات! بەسەر-خۆدا زاڵبوونمان فێردەکات! چالاکی بۆخۆبوونمان فێردەکات!

هەنووکە، ئەگەر ئەمانە لەتەك شێوازی سوودوەرگرتن لە ڕێکخراوگەل و کۆمەڵە دیموکراتیکەکان بەراورد بکەین، دەبینین کە ئەوانە هیچ شتێکی هاوبەشیان لەتەك ئەم هەوڵە پەیگیرە بۆ بردنەسەرەوەی هوشیاری نییە و ناشتوانن لەتەك ئەم شێوە کارکردنەی کە لە ڕێکخراوە ئابوورییەکاندا ڕوودەدا، بگونجێن. هیچ سەلمێنەرێکمان نییە، وێنا بکەین، کە بتوانین ئەم شێوازانە

یەکێکیان بگۆڕین بە شێوازی تر. خەباتی ڕاستەوخۆ، بەهۆی ناکۆکی لەتەك کارکردی کۆمەڵەگەلی دیموکراتیك، کە دواجار ڕووی لە سیستەمی نوێنەرایەتییە (هەروەها بەم پێیە هەڵچوونی کەسانی ژێردەستی لە خۆگرتووە)، لە دەرەوەی بواری ئابووری شتێکی بێمانایە. دیموکراسی لەمانەدا کورت دەبێتەوە: بڕوا بە نوێنەرایەتی ئەوانەی سەرەوە بکەن! پەنایان بۆ بەرن! پشتیان پێ ببەستن! کارەکان بەوان بسپێرن!

سروشتی کاری تاکەسی و خۆبەڕێوەبەری چینی کارگەر، کە لە خەباتی ڕاستەوخۆدا کۆبووەتەوە، بە جێبەجێکردنی لە بواری ئابووریدا دەبیندرێ و سەرجی دەدرێتێ؛ لەوێدا گشت هەڵەکان چارەسەرساز دەبن، شوێنێك بۆ خراپتێگەیشتن نییە و هەموو تێکۆشانەکان لە خزمەتی مەبەستێکی بەسوود و دیاریکراودا دەبن. بەمجۆرە، دەزگە داڕێژراوەکان بۆ چالاکی دیموکراتیك، کە کەسانێکیان بەداخوازی کۆمەڵایەتی دوولا ناکۆك بەیەکیان کۆکردوەتەوە و لە ڕاستیدا لە بزووتن بەجێ دەمێنن. لێرەدا دوژمن دەبینرێت. بەهرەکێشان و ستەمکاران ناتوانن هیوای خۆشاردنەوەیان لە پشت دیوجامە هەبێت، یان بیانەوێت بە پۆشینی دێوجامەی ئایدیۆلۆژی خەڵکی بەلاڕیدا بەرن: ئەوانە دوژمنی چینایەتین و بۆ بەردەوامبوونی بەهرەکێشیان دەبێت بەم ئەندازەیە ئاشکرا خۆیان بخەنەڕوو! لێرەدا، شەڕی دەستەویەخەیە و هیچ شتێك شاراوە نامێنێتەوە. لە بواری ئابووریدا، هەر هەوڵێك بەڵگەنەویستە و بەرهەمێکی پێوەردراوی هەیە؛ بە کورتی، هەر بەرهەڵستییەکی کارا، بە کەمبوونەوەی کەمێك لە ئۆتۆریتەی خاوەنکار، سستبوونی زنجیرگەلێك کە

کرێکاریان بە کارگەوە گرێداوە، بەبوونی ڕێژەی خۆشگوزەرانی دەشکێتەوە. بێ سێ و دوو، لەبەر ئەمەیە، کە لێرەدا، خەباتی ڕاستەوخۆ، پێویستی بە یەك دەنگی هاوەڵانی چینایەتییە، تا بتوانن شانبەشان بچنە شەڕەوە و پێکەوە لەتەك دوژمنی هاوبەش بجەنگن.

بەم پێیە، ئەوە ئەنجامگیری دەکەین، کە بە پێکهێنانی هەر ڕێکخراوێکی پیشەیی، دەبێت هەر لە سەرەتاوە ئەوە هەڵهێنجێنن، کە کرێکاران کۆدەبنەوە و ئامادە دەبن، تاوەکو ئاگا یان نائاگا، بە کاروباری خۆیان ڕابگەن؛ کە ئەوان بڕیاریانداوە لە بەرامبەر خاوەنکارەکانیاندا ڕاوەستن و لەم ڕێگەیەدا تەنیا پشت بە هەوڵەکانی خۆیان ببستن؛ کە مەبەستی ئەوان، کاری ڕاستەوخۆیە، بەبێ نوێنەرایەتی و بەبێ سپاردنی کارەکان بە کەسانی تر.

خەباتی ڕاستەوخۆ، هەمان کاری یەکێتی پیشەییە، بەبێ پۆشش، بەبێ خەوش، بەبێ لایەنگری لە دەسەڵاتخوازێك لە بەرامبەر دەسەڵاتخوازێکی تردا و بەبێ هیچ کەمکردنەوەیەك لە ناوەڕۆکی کاری یەکێتی پیشەیی، واتە بێ ئاشتیکاری سەرمایەدارانە، بەبێ خۆگونجان لەتەك خاوەنکار، بەبێ خافڵبوون لەوەی کە ئاشتی کۆمەڵایەتی لە سایەی سەروەریدا لاف و گەزاف لێدانە ؛کاری یەکێتی پیشەیی، بەبێ بوونی دۆستانێك لەنێو میری (حکومەت)دا و بێ هیچ مسۆگەریی یا بەڵێنی کۆمەك لەلایەن میانجگەرانەوە، خەباتی ڕاستەوخۆیە.

ستایشی تاك

لە ڕوانگەی کاری ڕاستەخۆوە، ئازادی توێژەکانی خەڵك کە تا ئەم ساتە خوویان بە تێروانینە سەپێنراوەکانەوە گرتووە، تەنیا لە ڕێگەی سەرلەنوێ بیرکردنەوە و هوشیاربوونەوەوە لە تواناداهەیە. کاری ڕاستەوخۆ، بانگەوازێکە بۆ هەمووان، کە ڕۆڵی خۆیان لەم هەوڵە گشتییەدا بگێڕن؛ خەباتی ڕاستەوخۆ لە تاك دەخوازێت کە چیتر هیچ لەباردانەبوو نەبێت، چیتر لە سەروو یا دەرەوەی خۆی بۆ ڕزگارگەر نەگەڕێت. تاك دەبێت لەسەر پێیەکانی خۆی بوەستێت و چیتر ملکەچانە بۆ پێداویستییەکانی کۆمەڵگە خۆی بەدەستەوە نەدات. خەباتی ڕاستەوخۆ ڕاگەیاندنی کۆتایی پەڕجووەکانە (چ ئاسمانی و چ دەوڵەتی) و پاش ڕەتکردنەوەی گشت ئەو هیوایانەی کە پشت بە چارەنوویس دەبەستن (با چارەنوویسی هەرکەسێکیش بێت) مژدەی ئەم بنچینەیە دەدات: **ڕزگاری ئێمە لە دەستی خۆماندایە!**

زۆر کەس، سەرەڕای جیاوازبوونی باوەڕی ڕامیاری و کۆمەڵایەتی و خوونەریتیان، پەیان بە توانای لە ڕادەبەدەری خەباتی ڕاستەوخۆ بردووە و بەم بنچینە بەسوود و ڕووراستە کۆمەڵایەتییەوە پەیوەست بوون.

کۆیفەر «Keufer» لە ساڵی 1902دا لەمەڕ هەلومەرجی گوماناوی یەکێتی پیشەیی شووشەسازانی ئەوکات (کە بارودۆخێکی شێواوی هەبوو) ئاوا دەنووسێت:
جێی سەرسووڕمان نییە کە دەوڵەت سەروکاری لەتەك ئەم

بەشانەشـــدا هەیە. زۆرێـــك لە هاوڕێیـــانی ئێمە پێیـــانوایە خۆتێوەردانی ڕامیـــاران لە کێشمەکێشـــە کۆمەڵایەتییەکـــان لە بەرژەوەندییان دەبێت.

بەڵام لە تێڕوانینـی ئـێمەوە، کرێکارانێـك کە بەهاوپشـتییەوە لە یەکێـتییە لکـی و پێشـەییەکان یـا لە فێدراسـیۆنەکاندا خۆیـان ڕێکخسـتووە، زۆر لە ڕامیـاران بەهێزتـرن و توانـا و لێهـاتوویی پێویسـتییان بـۆ یەکلاییکـردنەوەی ڕاسـتەوخۆی گیروگرفتەکـانی خۆیـان لەتەك خاوەنکـاران هەیە. ئەوان پێویسـتیان بەهاوکـاری هیچ کەس نییە. **پڕۆلیتاریا، دەبێت بەخۆی بە کاروبارەکانی خۆی ڕابگات...**

ئەمە بەشێك لە قسەکانی مارسێڵ سیمبات «Marcel Sembat» بوو لە پارلەماندا:
"خەبـاتی ڕاسـتەوخۆ؟ واتە ڕێکخراوبـوونی کرێکـاران لە یەکێـتییە کرێکاری و فیدراسیۆنەکان و ڕێکخراوگەلی لەو جۆرەدا. کرێکـاران نایانەوێت، لەبری ئەوەی کە هەموو شتێك بەدەوڵەت بسـپێرن، یـا بەهیوای ئەوەی کە جارجـارە پارووەنـانێکیـان بـۆ فـڕێ بـدرێت، بـۆ هەمیشـە کڵاوی خۆیـان لەبەرامبەر پارلەمـان داگـرنە خـوارەوە. ئەوان دەتـــوانن پەیوەنـــدی بەیەکەوە بکەن و هێـــزی خۆیـــان یەکبخەن.

کرێکارانێـــك کە ڕەزامەنـــدییان بەم بنچینەیە داوە، ئامێتە بە خەبـاتی ڕاسـتەوخۆ دژ بە بەڕێـوەبەران دەبـن و هەرکـاتێکیش دەسـتبردن بـۆ لایەنـی یاسـایی پێویسـت بـوو، داوا لە یاسـادانەر

دەکەن و فشاری دەخەنە سەر تا بێتە پرسەکەوە و مل بەداخوازییەکانی ئەوان بدات.

ئەندامانی یەکێتییەکان دەڵێن: ئێمە لەوە تێگەیشتووین، کە ئەوە ڕێسا کۆمەڵایەتییەکانن، کە یاسایان چێکردووە. دەمانەوێت بەرەبەرە ڕێسای خۆمان چێ بکەین تا ئاسانتر یاساکەمان بڕیاری لەسەر بدرێت و کاری پێ بکرێت. ئایا دەبێت کەسێك بە نوێنەرایەتی هەڵبژێرین، تاوەکو بۆ کارێك کە هەر ئێستاکە دەتوانین بە خۆمان ئەنجامی بدەین، چەنەبازی بکات؟ ئایا دەبێت بێبیانوو هەر چاوەڕێ بین، کە ئەوان (خاوەنکاران) هەر کات پێویستیان بوو، بێدوودڵی داخوازییەکانیان بەسەر یاسادانەردا بسەپێنن؛ ئایا لە بەرامبەر ئەمەدا دەبێت ئێمە دەستەپاچە دانیشین و تەنیا تەماشاکەری ئەوان بین؟

ئایا هیچکات پێویست نەبووە، کەسیك چاودێری یاسادانەر بێت؟ ئایا هیچکات ناتوانین بەخۆمان بیر بکەینەوە؟ ئایا هیچکات بەخراپ لە پلەوپایەمان سوود وەرناگرین؟ کەسانێك کە لەم هەڵانە زیانیان پێگەیشتووە، بوونەتە قوربانی ئەم خراپ بەکاربردنانە؛ ئایا باشتر نییە، کە بەخۆیان بێنە مەیدان و سەرنجی هەمووان بۆ پرسەکان رابکێشن و بەخۆیان ڕێگەچارە بخەنەڕوو یا ئەگەر بکرێت بەخۆیان چاکسازی پێویست بکەن؟

پیاوە (آقایان) بەڕێزەکان؛ لەبەر ئەم هۆیەیە کە دەڵێم نیازخراپییەك لە پشت نادروستنیشاندانی هەڵگرانی بیروباوەڕی خەباتی ڕاستەوخۆ خۆی مەلاس داوە: لەبیرتان نەچێت، ئەگەر

ئەوان بەبێ پرسی نوێنەرەکانیان، بەخۆیان هەوڵەکانیان بە سەرەنجام بگەیێنن، تەنیا لەڕووی ناچاری و لە ڕکهەستانەوەیە، کە ئاوا دەکەن...

کەم نین ئەوانەی کە بۆ بەڕێچوونی کاروباریان پێویستیان بە ئێوە هەیە. پێویست نییە بۆ خزمەتکردن بە خەڵك خۆتان لە کاروباری کرێکاران تێهەڵقورتێنن، کە هەموو ئارەزوویەکیان یەکخستنی چینەکەیانە لە یەکێتییە پیشەیی و ڕێکخراوە ئابوورییەکاندا، تا بتوانن بەخۆیان سەربەخۆ داخوازییەکانی خۆیان بەرنە پێشەوە.....

ڤاندەرڤێڵدە لە بروکسڵ (Bruxelles) لە «بڵاوکراوەی گەل» دا دەنووسێت:
ئەوەی کە چینی کرێکار بڕیاری خۆی بەپوختەیی بداتە دەست نوێنەرەکانی لە پارلەمان، تاوەکو لەوێوە و بە شێوەیەك کە پێیان گونجاوە خەبات بکەن، ئەم شێوە خەباتە، تەنانەت توانای لێسەندنی ئێسقان و پلەگۆشتێکی لە سەرمایەداری نییە.

ئەمەمان چەندین جار وتووە، بەڵام هێشتاکە پێویستە دووبارەی بکەینەوە، ڕاستییەکی زۆر لە تیۆری کاری ڕاستەوخۆدا هەیە: چاکسازی (ڕیفۆرم) بنەڕەتی، لەڕێگەی نوێنەرانەوە نایێتەدی.

چینی کرێکاری بەلجیکا (Belgian)، لە بیست ساڵی ڕابوردوودا، بەڵگەیەکی زۆری ئازایەتی و گیانی شۆڕشگێرانەی لە خۆی نیشانداوە، بەڵام هەنووکە دووچاری نائومێدی و نادەربەستی

بووە. لەوانەیە بەرچاوترین هەڵەیەك كە ڕوویدابێت، پشتبەستنی بێسوود و لەڕادەبەدەری ئەم چینە بێت بە چالاكی ڕامیاری، كە دەبوو كەمتر لە هەر پرسێكی تر لەبەرچاو بگیرێت. لە بواری یەكێتییە پیشەییەكاندا كەمكاری (كاری كەم) كراوە و كرێكاران بەباوبوونی ئەم خۆشباوڕییە ترسناكە، كە سپاردنی كاروبارەكانە بەنوێنەرانی نێوپارلەمان، كە لە ئاسمانەوە گۆشتی سورەوكراو دەبارێنن، یەكێتییەكانیان چۆڵكردووە...

لەبەر ئەوە، بەپێی تێروانینی ئەو كەسانە - هەروەها خۆشمان-، خەباتی ڕاستەوخۆ، بەپێچەوانەی لاوازی كەسێتی و پەیوەندی مەڕ و شوانی، كە دیموكراسی بە باری هێناوە، هەستكردن بە شوناس و گیانی داهێنانی كەسیی گەشە پێدەدات. كاری ڕاستەوخۆ سڕی (لاوازی) جەماوەر لەنێو دەبات و بەرەو هوشیاربوونەوە دنەی دەدات.

خەباتی ڕاستەوخۆ بڕیارگەلی سەربازییانە بەسەر ژیاری خەڵكدا ناسەپێنێت، هەوڵ نادات وەك مەڕ سەرژمێری بكات – مەبەست لە سەرژمێركردنە لە هەڵبژاردنـدا و.ف-. تەواو بەپێچەوانەوە! چاوی دەكاتەوە و هەستی باوەڕبەخۆبوون و خۆڕاگریی پێدەبەخشێت. كاتێك كە دەست بۆ ڕێكخرابوون دەبات، بەرهەمی كاری ڕێكخراوەیی زیندوو و بەرچاوە، لەوێدا زۆربوونی هەژمار ناتوانێت لێهاتوویی و ڕاستی بشارێتەوە. لەم ڕێكخستنانەدا، كەسانی داهێنەر و كەمینەكان –كە هەمیشە هۆكاری پێشكەوتن بوون و هەنووكەش هەن- خامۆش نابن و دەتوانن بەبێ سەپاندن لە ڕێی چالاكی پاگەندەییەوە تێروانینەكانی خۆیان بناسێنن، لە

چالاکی جۆراوجۆردا بەشداری بکەن و لە نێوان خۆیاندا بەشێوازی خۆیان کار بکەن.

بەم پێیە، خەباتی ڕاستەوخۆ، کارکردێکی پەروەردەییانەی بێهاوتای هەیە: خەڵکی فێری بیرکردنەوە، بڕیاردان و کارکردن دەکات. دەتوانرێت بە کەلچەری خۆبەڕێوەبەرایەتی بخوێندرێتەوە؛ خەباتی ڕاستەوخۆ ستایشی تاکەکەسە، پاڵنەرێکە بۆ داهێنانی کەسیی و ڕێخۆشگەری داهێنانە. ئەم ڕۆڵە بەرجەستە و گرنگەی (خود) لە خەباتی ڕاستەوخۆدا، هیچکات لەتەك هاریکاری ئابووریانەی کرێکاران ناکۆك نییە، چونکە هەمیشە بەرژەوەندییەکی هاوبەشە بۆ هاریکاری. ئەم دووانە لە خەباتی ڕاستەوخۆدا، تەبان و هاریکاری یەکتر دەکەن: گەشەکردن و بەرەولوتکەکشانی سەربەخۆیی و چالاکی کەسیی، تەنیا لە خاکی بە پیتی پێکهاتنی دوولایەنە و هاودڵانەدایە، کە ڕەگ دادەکوتن.

بەم جۆرە، خەباتی ڕاستەوخۆ، مرۆڤی گیرۆدە و تێکشکاو لە کۆتوبەندی دەستەمۆیی و لاوازی دیموکراسیزەدەیی ڕزگار دەکات. لەبەرامبەردا تاك فێری بەخۆبوون، خواستەی خۆیی دەکات و لەبری سپاردنی ماف بە پارێزەر، تاك فێردەکات، کە چۆن بەخۆی ڕاستەوخۆ لە مافی بڕیاردان سوود وەربگرێت. بەم کارە، قاوخی سیستەمی کۆمەڵایەتی بەلاوە دەنێت و کەشێك سەرهەڵدەدات، کە وزەی مرۆڤەکان، لەبری بەفیڕۆدانی لە چالاکی زیانبەخش و بێسوددا، لە کاروباری سوودبەخشدا بەکارببرێت و پێداویستییەکانی بەردەوامی گەشەی تاك و کۆمەڵگەی پێدابین بکرێت.

پەنجا ساڵ لەمەوبەر، لە سەروبەری 1848دا، کۆماریخوازەکان، کە ئەوکات هێشتاکە باوەڕێکیان هەبوو، ناچار بەدانپێدانان بەوەدا بوون، کە سیستەمی نوێنەرایەتی چەندە خۆشباوەڕانە، درۆزنانە و لاوازە، کەوتنە دوای دۆزینەوەی ڕێگەچارەیەك بۆ پەڕوپینەی ئەم کەموکورییانە. ڕیتینگهاوزن «Rittinghausen» یەکێك لە شەیدایانی ئەو سیستەمە ڕامیارییە بوو و بۆ پێشکەوتنی مرۆڤ بە پێویستی دەزانی؛ وی کەوتە پاگەندەی ئەوەی کە ڕێگەچارەی ئەم گرفتانەی لە "نوێنەرایەتی ڕاستەوخۆ"دا دۆزیوەتەوە. لەلایەکی ترەوە، پرۆدۆن «Proudhon» ڕێڕەوی سەندیکالیستی پێشنیار کرد و پێی وابوو، کە فیدرالیزمی ئابووریی لەو چەمکە نەزۆکە ڕامیارییانە باشترە و بە سەرهەڵدانی گشت ئەوانە دەخرێنە لاوە. گەشەپێدانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان بە فیدرالیزمی ئابووریی، مسۆگەرگەری پێکهاتنی ڕێکخراوە پیشەییەکان بۆ ئەنجامدانی هەر کارێکی تایبەت و بەسوودە؛ لەوێوە کە بەڵگەی –خۆشباوەڕانەی- بوونی دەوڵەت هەر ئەمەیە، بە پێکهاتنی ئەم یەکێتییانە، کارکردە ستەمکارانە و بەرتەسککەرەکان و زیانبەخشەکانی دەوڵەتیش کە هۆی مانەوەی کۆمەڵگەی سەرمایەدارانەن، لەنێو دەچن.

بەڵام بۆ لە تواناداپوونی ئەم ئاڵوگۆڕانە، سەرەتا دەبێت زەمینەی پێویست، لە خودی ئەم کۆمەڵگەیەدا و لەلایەن کەسانێکەوە کە بڕیارە دواجار ئاڵوگۆڕەکان ئەنجام بدەن، بڕەخسێنرێت. ئەنجامدانی ئەم کارە سەرەتاییانە ئەرکی چینی

کرێکارە. بە هەمان شێوە کە چێکردنی خانوویەك لە سەرەتاوە دەست پێدەکات، ئەم ئاڵوگۆڕە دەروونییەش، کە وەلانانی توخمە پێکهێنەرەکانی دونیای کۆن و بەکاربردنی شێوازەکانی دونیای نوێ، دەگرێتەوە، دەبێت لە خوارەوەرا دەست پێ بکرێت. لێرەدا چیتر قسە دەربارەی بەدەستهێنانی سەرۆکایەتی دەوڵەت، ئاڵوگۆڕی دەستورنامەی یا گۆڕینی کارمەندەکانی ناکەین: لێرەدا قسە لەسەر خواستی ئاڵوگۆڕی میکانیزمەکانی بەرهەمهێنانە، بەڕێوەبەرانی کارگە و کارخانە دەبێت وەلابنرێن و لەبری بەرهەمهێنان بۆ سوود، کە ئەوڕۆکە ئەنجام دەدرێت، بەرهەمهێنان دەبێت سۆشیالیستی (هەرەوەزی) و بۆ هەمووان بێت... لەنێوبردنی دەوڵەتیش سەرەنجامی لۆژیکی ئەم ئاڵوگۆڕە دەبێت.

کاری لێسەندنەوەی خاوەنداریێتی دەست پێدەکات و لە کاری رۆژانەدا دژی سەرمایەداران و بەڕێوەبەرانی بەرهەمهێنان، بەرەو پیش دەبرێت؛ بەرتەری (امتیاز)یەکانیان بەرە بەرە دەسەندرێنەوە، ڕەوایەتییان بۆ ڕابەری و دەسەڵاتداری لە گۆڕ دەنرێت و پاگەندەیەك کە بە بەهانەی سەرمایەگوزاری لەسەر بەرهەمی کاری کەسانی تر هەیانە، بە دزی دەژمێردرێت. بەم جۆرە، بەرە بەرە ئامادە دەبین، کاتێك کە زەمینە ڕەخسا، بە گشتی و بۆ هەمیشە لە کارگە دەیانکەینە دەرەوە.

گشت ئەم هەولانە، کە لە هەناوی سیستەمەکە و بە شێوەی رۆژانە ئەنجام دەدرێن، خەباتی ڕاستەوخۆن. کاتێك کە چینی کرێکار، هێز و هوشیاری خۆی پەرەپێدەدات و ئامادەی لەنێوبردنی

سەرمایەی سەرمایەداران بوو، ئەوەش خەباتی ڕاستەوخۆ دەبێت!

بەڵام ئەگەر بڕیارە کاری لەنێوبردنی دونیای بەهرەکێشی کۆن بێتەدی، چینی کرێکار دەبێت لەتەك هەلومەرجی بەدیهێنانی نەزمی نوێی کۆمەڵایەتی ئاشنا ببێ و زەمینە و ویستی بەرپاکردنی بەدەست بهێنێت: لە بەرەوڕووبوونی ئەو گیروگرفتانەی کە دێنە پێشەوە، دەبێت تەنیا بە هەوڵە ڕاستەوخۆکانی خۆی و توانا و هەبوونەکانی خۆی پشت ببەستێت. دەبێت چاوی هیوای خۆی لەبەرامبەر بەڵێنی منیانجیگەراندا (واسطە) بنوقێنێت، چونکە بە چالاکی ئەوانە، هیچکات بەهرەکێشی ڕیشەکێش ناکرێت و هەموو جارێك بە دەمامکێکی تازەوە، درێژە بە ژیانی خۆیان دەدەن.

شۆڕش بەرهەمی خەباتی ڕۆژانەیە

هەروەك پێشتر وترا، بۆ كردنەوەی ڕێ، دەبێت بۆچوونە تازەكان جێگەی چەمكە سنووردارگەرەكان و ڕێساكانی كۆمەڵگەی پێشوو بگرنەوە، كە زەمینەی جێبەجێكردنی داخوازییەكانمانیان هەبێت. تەنیا ڕێگەی فێربوونی ئەم ئەندێشانە، جێبەجێكردنی سیستەمی شێوازەكانی كاری ڕاستەخۆن. خەباتی ڕاستەوخۆ، لە ڕاستیدا ئەندیشەی بێسنووری خۆبەڕێوەبەرایەتی و هاوپشتی مرۆییە، كە بە چالاكی كردەیی كاراتر دەبێت، دەبێتە هۆی سەرهەڵدان و كەتواریبوونەوەی بۆچوونی جێگرتنەوەی بێنەزمی هەنووكەیی كۆمەڵایەتی، بە پێكهاتەیەك دەبێت، كە كرێكاری تەنیاش لەوێدا شوێنی خۆی هەبێت و هەموو مرۆڤێك بتوانێت ئامادەییەكانی خۆی بەو جۆرەی كە دەخوازێت، گەشە پێبدات.

بەیارمەتی خەباتی ڕاستەوخۆ، ئامادەسازی ژێرخانی كۆمەڵگەی داهاتوو، كەمترین تێوەردانی لەتەك كاری ڕۆژانەدا پەیدا ناكات. باشی تاكتیكی خەباتی ڕاستەوخۆ، بەزۆری لە گونجانی بێوێنەیدایە: ڕێكخراوگەلێك كە چالاكانە لە كارە كردەییەكاندا بەشداری دەكەن، چیتر پێویست نییە تا كاتی هاتنەپێشەوەی ڕووداونی ئاڵوگۆڕی گەورەی كۆمەڵایەتی بێكار بمێننەوە. ئەم جۆرە ڕێكخراوانە لە كاتێكدا دەژێن و لە هەموو تواناكارییەكانی بەردەست سوودوەردەگرن؛ بەم جۆرە نە ئەورۆكە دەبێتە قوربانی سبەی و نە سبەی دەبێتە قوربانی ئەورۆ. دەبینین كە خەباتی ڕاستەوخۆ توانایی سەرسووڕهێنەرانەی لە دەستوپەنجە نەرمكردنی هاوكات لەتەك پێداویستییەكانی ئەورۆ و سبەیشدا

هەیە؛ بەم گونجانە فراوانە لە بەرەوپێشبردنی دوو جەمسەری کاردا، ئامانجێك كە تێكۆشانی بۆ دەكرێت، نە سێبەر بەسەر كەتوارەكانـدا دەكات و نە لەبەرامبەر بەرژەوەنـدی ڕۆژانەدا نادیدە دەگیرێت، بەڵكو هەرچی دروستر پێناسە دەكرێت، بەرچاوتر و بەرجەستەتر دەبێت.

بەم پێیە، قسەی كەسانێك كە دەڵێن ئەو شۆڕشانەی كە باوەڕییان بە خەباتی ڕاستەوخۆیە (خوازیاری هەموو یا هیچ)ن، قسەی پوچ و هەڵەن. هەڵبەتە ئەوە دروستە، كە ئەوان خوازیاری سەندنەوەی هەموو شتێكن لە بۆرژوازی! بەڵام تا پێش خڕبوونەوەی هێزی بەس بۆ ئەنجامدانی ئەم كارە گەورە -هەڵوەشاندنەوەی خاوەنداریێتی تایبەتی- ئاوا نییە كە بە وێناكردنەكانی خۆیان دڵخۆش بكەن و چاوەڕێی شتی سەرسووڕهێنەر دانیشن، بەڵكو لە هەر هەڵێك بۆ بەرەوپێشچوونە بەشی (جزئی)یەكان سوود وەردەگرێت. لە كاتێكدا كە بەم پێشكەوتنە بەشییانە، بەرتەرییەكانی سەرمایەداران كەمتر دەبنەوە و بۆ خۆی ڕێگە بۆ خواستە گەورەكانی دواتر خۆشتر دەكەن.

لەبەر ئەوە، خەباتی ڕاستەوخۆ، ژیانەوە و بزووتنی گیانی شۆڕشگێڕی و كاری چینایەتییە؛ خەباتی ڕاستەوخۆ پەرەپێدەری شۆڕش و خەباتی چینایەتییە، لە مەیدانی تیۆرییەوە پێ دەنێتەكاری ڕاستەوخۆ مەیدانی كار و جێبەجێبوونەوە؛ خەباتی چینایەتییە، كە بەپێی بەرنامەی ڕۆژانە ئەنجام دەدرێت و هێرشێكی درێژماوە و پڕجووڵەیە بۆ سەر سەرمایەداری.

لەبەر ئەوەیە، کە ڕامیاران «نوێنەران» و دەستەبژێران و پاپاکانی دیموکراسی، ئەوەندە سوکایەتی بە خەباتی ڕاستەوخۆ دەکەن ئەم میانجگەرانە وا ڕاهاتبوون، کە خۆیان بە قسەگەری پرۆلیتاریا نیشان بدەن؛ هەنووکە کە چینی کرێکار گرنگی بە دیموکراسی نادات و ڕێگەی خۆی لە بواری ئابووریدا گرتووەتە بەر، چاوەڕوانی چ کارێکی تریان لێدەکرێت؟

ئەگەر بۆرژوازییش زیاتر لە میانجیگەران سووکایەتی بە خەباتی ڕاستەوخۆ دەکات، ئەمەش هەر لەبەر ئەوەیە! ئەوان، ئەگەر بەدەنگ هاتوون، لەبەر ئەوەیە، کە بەهێزبوونی ڕۆژانەی چینی کرێکار لە ڕێگەی خەباتی ڕاستەوخۆوە، سەرەتای لەنێوچوونی ئەوان و تێکشکانی نەزمە کۆنەکەیان دەبێت. دەزانن کە پشتبەشتنی چینی کرێکار بە سەرچاوەکانی وزەی خۆی و چاکسازی تەواوی بیرکردنەوەی خۆی، سەرەتای ڕێگەی چێکردنی کۆمەڵگەیەکی تەواو جیاواز و تازەیە.

پێویستبوونی تێکۆشان

قسەکردن لەسەر پێویستی خەباتکردن ئەوەندە گشگیر بووەتەوە، کە لەوانەیە پێشنیارکردنی لێرەدا جێی گاڵتەبێ و نابەجێ بێتە بەرچاو.

لە ڕاستیدا ئەگەر خەبات بخەینە لاوە، مەگەر هیچ شتێك بێجگە لە بێدەنگی، بێهزری و وەرگرتنی دۆشداماوانەی کۆیلەتی هیچ لە دونیادا دەمێنێتەوە؟ مرۆڤەکان لە دەمی سستی و بێخەباتیدا، تا ئاستی شتگەڵی چوارلاق دادەبەزن؛ دەبنە کۆیلەی گرفتاری ڕەنج و نائومێدی؛ توانای ئەندێشانیان لەدەست دەدەن، چاویان دەبەسترێت، نە دەتوانن داهاتوو بهێننە بەرچاویان و نە دەتوانن هیچ چانسێکی باشبوونی ڕێوشوێنیان بەدەست بهێنن.

بەڵام خەبات، شتی سەیر بە دوای خۆیدا دەهێنێت بوون! تاکەکان لە سستی دەردەکێشێت و دەیانخاتەوە بزووتن، مێشکی پوکاوەیان دووبارە دەخاتەوە کار و هێزی گەرمگەرەوە لە ناخی هەڵاوەژوو بوویاندا دروست دەکات.

خەبات ئافەرێنەری ژیانە... ڕاستر و سادەتر بڵێین، خودی ژیانە... خەباتکردن زیندوومانەوەیە!

پەڕجووی تێکدان

بەڵام ئەمە بەس نییە! هێشتاکە دەبێت لەسەر ئەم بابەتە کار بکرێت، بەهای هەوڵەکان نیشان بدرێت، چەندە فێرکارییە بەلارێدابەرە زەبەندەکان مێشکی نەوەکانی پێشتریان سڕیوەتەوە، ئەندێشەی لاواز و نادروستیان بەسەردا سەپێنراوە. پاگەندەکانی بێسوودی هەوڵیان تا ئاستی تێڕوانینی زانستی بەرزکردووەتەوە. دەڵێن پێویست بە شۆڕش نییە، هەموو داخوزییەکانمان لە درێژەی ڕەوتێکی نەگۆڕدا خۆبەخۆ بەدەست دێن. دەڵێن هەلومەرجەکان وەها پێشدەکەون کە دەزگەکانی کۆمەڵگەی سەرمایەداری بگەنە خاڵی قەیران، ئەوکات ئەم سیستەمەی ئێستا خۆبەخۆ شەق دەبات و لەنێو دەچێت! بەم قسانە، بەو سەرنجامە دەگەن، کە هەوڵەکانی تاك لە بواری ئابووریدا، کارایی لەسەر ڕەوتەکە دانانێن و خەباتی دژی ڕێگرییەکانیش هیچ سوودی نابێت. بەم جۆرە تەنیا یەك کار دەمێنێتەوە، کە بە سوودی لەبەرچاو بگرن: ئەم کارەش ئەوەیە کە تێکۆشەرانی خۆیان بنێرنە ناو پارلەمانی بۆرژوازی و چاوەڕێ بمێننەوە تا کاتی گونجاو، بڕیار لەسەر یاسایەکی گونجاو بدەن.

وایان بیر دەکردەوە، کە کاتی خۆی بێتە پێشەوە، ئەم ڕووداوە بە شێوەیەکی میکانیکی ڕوو بدات... خڕبوونەوەی سەرمایە، کە بەپێی یاساکانی بەرهەمهێنانی سەرمایەداری بێ گەڕانەوەیە؛ لە ژێر کارای ئەودا، هەژماری خاوەنکاران و سەرمایەداران بەردوام کەمتر دەبێتەوە ..... ڕۆژێك دێتە پیشەوە، کە نوێنەرانی هەڵبژێردراوی خەڵکی، کە لە ڕێگەی دیموکراسییەوە بە پارلەمان

گەیشتوون، بتوانن بە سوودوەرگرتن لە توانا یاساییەکان، فەرمانی لێسەندنەوەی خاوەنداریێتی لەم هەژمارە کەمەی بارونەکانی سەرمایەداری جێبەجێ بکەن.

ئەم چاوەڕوانییە دەستەمۆیانە بۆ هاتنی مەسیحی-شۆڕش چە خۆشباوەڕییەکی گەمژانە و مەترسیداری لە خۆ گرتووە! وەرگرتنی دەسەڵاتی ڕامیاری بەم شێوازە بەدرێژایی چەند ساڵ یا چەند سەدە بە ئەنجام دەگات؟ تەنانەت پاش ئەوە، بە ئەگەری ئەوەی کە دەسەڵاتی ڕامیاریش بەدەست هات، ئایا ئەو کاتە هەژماری سەرمایەداران بە کەتواری بە ئەندازەیەکی بەس کەم دبێتەوە؟ تەنانەت بە ئەگەری ئەوەی کە سەرمایەدارە گەورەکان بە گەشەی ڕۆژ لە دوای ڕۆژ وردەبۆرژوازی قوت بدەن، ئایا ئەمە بە واتای پەیوەستبوونی وردەبۆرژوازی پێشووتر بە ڕیزی پرۆلیتاریاوە دێت؟ ئایا ئەوان ناتوانن لە نێو سەرمایەدارە گەورەکان شوێنێك بۆ خۆیان بکەنەوە؟ ئایا بەهیچ شێوەیەك دەتوانرێت هەژماری کەسانێك کە بەبێ بەرهەمهێنان دەژین، لەوەی ئەمڕۆ کەمتر بێت؟ ئەگەر وەڵامی هەموو ئەمانە ئەرێ بێت، دیسانەوە، ئایا ئەو سوودبەرانەی کۆمەڵگەی کۆن، ئامادە دەبن بەبێ بەرێخستنی خەباتێکی لەنێوبەر، مل بە فەرمانە یاساییەکانی پارلەمان بدەن؟

ئەگەر بەو جۆرە بیر بکەینەوە، ئەوا چینی کرێکار، تا پێش ڕووداني گشتت ئەم شتە لە توانابەدەرانە سەرلێشێواو دەمێنێتەوە. ئایا کرێکاران دەبێت دووبارە ئەم هەڵەیە دووبارە بکەنەوە؟ ئایا دەبێت بەم جۆرە دەستەمۆی ئەو خۆشباوەڕی و

نارۆشنیانە بمێننەوە، کە بەبێ هیچ هەوڵێکی ڕاستەوخۆ لەلایەن خۆیانەوە، شۆڕش سەرهەڵدەدا و هەموو نەبوونییەکان دەخەنە بەردەستیان؟

بەڵام لێرەشدا بەس نابێت، تەنانەت ئەگەر فریوی ئەم باوەڕە مەسیحیانە بە شۆرش بخۆین، هێشتاکە بۆ هەرچی فرەتر ساردکردنەوەمان و هەرچی زیاتر رازیکردنمان بەوەی کە ناتوانرێت کارێك ئەنجام بدەین و ڕێگەی ڕزگاری نییە و بۆ ئەوەی کە هەرچەندە قوڵتر لە لیتەی بێخەباتی و دۆشداماندا ڕۆ بچین، (یاسای ئاسنینی کرێکان) پێشنیار دەکەن. دەڵێن بەپێی ئەم یاسا بێبەزەییانە (کە بەزۆری بەدەستهێنراوی کارەکانی فێردیناند لاسال Lassalle Ferdinand)ە، لەم کۆمەڵگە هەنووکەیەدا، هەر هەوڵ و کارێك، کات بەفیرۆدانە، چونکە کاردانەوەی خودکاری چێکراوی ئابوورییە، هێڵی هەژاری وەها ڕێك دەخات، کە پرۆلیتاریا نەتوانێت لێی تێپەڕ بکات.

ئەم یاسا ئاسنینە (کە گۆڕاوە بە یەکێك لە بنچینە ژێرخانییەکانی سۆشیالیزم) دەریدەخات، کە "بەپێی بناخەیەکی گشتی، نێوەنجی کرێ (هەقدەست) نابێت لە لانی کەمی پێویستییەکانی زیندوومانەوەی کرێکار کەمتر بێت". هەروەها دەوترێت کە " ئەمە، تەنیا بەرکاری فشاری سەرمایەیە، کە بۆی هەیە ئەم ئاستە تەنانەت بۆ ژێر لانی کەمی پێویستی گوزەرانی کرێکار داگرێت.... تەنیا هۆکارێك کە ئاستی کرێکان دیاری دەکات، کەمی و زیادی هەژماری بێکارانە لەبەرامبەر کرێکارانی لەسەرکار"..

هەروەها بۆ خستنەڕووی بەڵگەیەك لەسەر کارکردی ئەم یاسا

بێبەزەییە، کە کرێکاران لەتەك کالای بێگیان و بێنرخ بەراورد دەکات: ئەگەر بڕێکی زۆر لە پەتاتە لە بازاردا هەبێت، فرۆشیاران ناچار دەبن بە هەرزان بیفرۆشن؛ بەڵام ئەگەر بڕی پەتاتەی ناو بازار کەم بێتەوە، نرخەکان سەردەکەون.... لەمەڕ کرێکارانیش بەم جۆرەیە، موچەی ئەوان، وابەستەی کەمی و زۆرییان لە بازاردایە!

هیچ باسێك لە دژی ئەنجامگیری ئەم دەربڕینە پوچە بەرچاو نەکەوتووە: لەبەر ئەوە دەکرێت یاسای کرێکان بەدروست نیشان بدرێت.... هەڵبەتە تا کاتێك کە کە کرێکاران خۆیان هاوتا و هاوبەهای کالایەکی هیچی وەك پەتاتە بزانن! تا کاتێك کە کرێکاران وەك گونییەك پەتاتەی بێدەسەڵات و بێکاردانەوە بن و مل بە بەرز و نزمی کرێکان بدەن... تا کاتێك کە پشتی خۆیان کوڕ بکەنەوە و مل بە فەرمانەکانی سەران بدەن... ئەوکات یاسای کرێکان کار دەکات.

بەڵام کاتێك کە ڕۆشنایی هوشیاری گیانی کردەبەر ئەو کرێکارە- پەتاتەییە و گەڕاندییەوە بۆ ژیان، ئەو کات بارودۆخەکان دەگۆڕدرێن. کاتێك کە کرێکار لەبری ملدان بە سەپاندنی چارەنووس، لەبری بێدەنگی و سستی، لەبری دوورەپەرێزی و دۆشدامان لەبارەی بەهای خۆیەوە وەك مرۆڤێکی هوشیار، گیانی یاخیبوون سەراپای بوونی گرتەوە؛ کاتێك کە پڕ لە وزە و توانا و چالاك کەوتەڕێ؛ کاتێك کە لەبری تەریککەوتنەوە لە هاوکارەکانی، لەتەکیان پەیوەندی پێوەکردن و ئەوانیش وەڵامیان پێدایەوە؛ کاتێك کە کۆمەڵە کرێکارییەکان هاتنە بوون....

ئەوکاتە و هەر لەتەك بەگەڕکەوتنی ئەم گیانەیە، کە هاوسەنگی گاڵتەجارییانەی پاگەندەکانی ئەم یاسایەی کرێکانە شکست دەخوات.

هۆکاری تازە: ویستی کرێکار!

هۆکارێکی تازە لە بازاری کاردا پەیدا بووە: ویستی کرێکار! ئەم هۆکارە لە نرخدانان لەسەر پەتاتە و دانەوێڵەدا بوونی نییە، بەڵام لە دیاریکردنی کرێکاندا کارایی دادەنێت؛ کارایی، لەوانەیە بە ڕادەی بەرەنگاری هێزی کار، کە لە ئەنجامی هاوئاهەنگی ویستە کۆوەبووە تاکییەکانی کرێکاران لە سەندیکادا بێت؛ بەڵام بەهێز بێت یا لاواز، بە هیچ شێوەیەك بواری بۆ نکۆڵیلێکردن نەهێشتوەتەوە.

ئەم هۆکارە تازەیە، هاوپشتی کرێکارانە لە بەرامبەر ویستی سەرمایەداراندا و دەیسەلمێنیت، کە لەوە زیاتر مل کەچ ناکات. نایەکسانی دوو جەمسەرەکە (کە کاتێك بەهەرەکێش لەتەك کرێکارێکدا بە تەنیا ڕووبەڕوو بێت، نکۆڵی لێناکرێت)، ئەم ناڵەبارییە بە توندوتۆڵبوونی یەکێتی نێوان کرێکاران، کەمتر و کەمتر دەبێتەوە. لەوە بەدواوە، بەرەنگاری پرۆلیتێرەکان دەبێتە دیاردەیەکی ڕۆژانە، هەروەها ململانێی نێوان کرێکار و سەرمایە، خێرا دەبێت و توندتر دەبێتەوە. بەو جۆرە نییە، کە کرێکاران هەردەم لە خەباتی لاوەکیدا سەرکەوتوو بێنەدەر؛ بەڵام تەنانەت ئەگەر شکستیش بخۆن، هێشتاکە سوودیان لێوەرگرتووە: هەر ئەم بەرەنگارییە، بۆخۆی تا ڕادەیەکی زۆر پێش بە زیاترخوازی فرەتری خاوەنکار دەگرێت و تەنانەت بۆی هەیە لە ڕەوتی خەباتدا، خاوەنکاریان ناچار بە ملدان بە هەندێك لە داخوازییەکانی تری کرێکاران کردبێت. باوەڕی سەندیکالیزم بە هاوپشتی گشتی لێرەدایە، کە خۆی نیشاندەدات: سەرەنجامی ئەم

خەباتە، بۆ هاوچینانی کەمتر هوشیار، کە پێیان نەناوەتە خەباتەوە، بەسوودە و بەرەنگاریگەرانیش لە چێژی مۆڕاڵی خەبات بۆ خۆشگوزەرانی هەمووان (نەك تەنیا خۆیان) بەهرەمەند دەبن.

تیئۆریزەگەرانی «یاسای پۆلایین» بەباشی لە کاراییدانانی یەکێتی کرێکاران لە سەر زیادکردنی کرێکاندا ئاگادار بوون. کەتوارەکان وەها بەڵگەنەویستن، کە نکۆڵیلێکردنی پەیگیرانەیان زۆر دژوار دێتەبەرچاو. بەڵام ئەوان پاگەندەی ئەوە دەکەن، کە لەپاڵ چوونەسەری کرێکاندا، چوونەسەر لە خەرجی گوزەرانیشدا سەرهەڵدەدات؛ سەرەنجام، توانای کڕینی کرێکار جێگیر دەمێنێتەوە، سودێك لەم زیادکردنە بەر کرێکار ناکەوێت.

هەڵبەتە لە هەندێك باردا دەتوانرێت وەها ناکاراییەك بەدی بکرێت، بەڵام گونجانی چوونەسەری خەرجی گوزەران لەتەك چوونەسەری کرێکان وەها جێگیر نییە و گشتگیر نییە، کە وەك بنەمایەکی گشتی لەبەرچاو بگیردرێت. لەتەك ئەوەشدا، لە زۆر باری وادا، ڕووداوەکان ئەوەیان خستۆتەڕوو، کە کرێکار سەرەڕای بوونی خەباتی گونجاو لە بەشی بەرهەمهێناندا، بە تەواوی لە توانا خەباتکاریەکانی خۆی وەك بەکاربەر لە بازاری کاڵادا سوودی وەرنەگرتووە. لە باری ئاساییدا کاردانەوەی بەکاربەر لەبەرامبەر بازرگان، کرێچی لە بەرامبەر خاوەنخانوودا وەك ئەوە وایە، کە مۆڵەت بدات، بازرگانان، خاوەنخانووان و ..تد، توانای زیادبوونی بژاردنی کرێکاران بقۆزنەوە، هەرچەندیان بوێت نرخەکان بەرز بکەنەوە.

سەرەرای هەموو ئەم باسانە، دیتینی ڕاستەوخۆی ئێمەش پەیوەندی نەگونجاوی نێوان کرێ و خەرجەکان ڕەت دەکاتەوە. ئەوەندە بەسە کە سەرنجی وڵاتانێك بدەین، کە ماوەی کار کەمتر و کرێکان زیاترن: گوزەران تیایاندا زۆر ئاسانتر و ئازادانەترە لە وڵاتانێك کە ماوەی کار زیاتر و کرێکان کەمترن.

کرێ و خەرجی گوزەران

ماوەی کار، لە بریتانیا، دەوڵەتە یەکگرتووەکان و ئوسترالیا، بەگشتی هەشت و لانی زۆر نۆ کاژێر درێژە دەکێشێت و کۆتایی هەفتەش پشوویە. بەم پێیە، کرێی دراو لەم وڵاتانەدا، بەپێی کرێ دراوەکان لە وڵاتی ئێمە (فەرەنسە) زیاتر و ژیان لەوێندەرێ ئاسانترە. لەو وڵاتانەدا، کرێکار بە شەش ڕۆژ کار و تەنانەت باشتر لەوەش پێنج ڕۆژ و نیو (لەبەر ڕێسای پشووی کار لە دوانیوەڕۆی شەممەدا)، کرێی بەس بۆ ژیانی حەوت ڕۆژی هەفتەی بەدەست دەهێنێت. سەرەرای ئەمە، لە نزیکەی هەموو بارەکاندا، خەرجە سەرەتاییەکانی گوزەران، هەرزانتر لە فەرەنسە یا لانی کەم لە بەراورد بە کرێکان دەری دەهێنێت. [1] وەها دیتنێك «یاسای پۆلایین» پوچ دەکاتەوە. بەتایبەت کە بەهیچ شێوەیەکیش ناتوانرێت بوترێت کرێی زۆری ئەو وڵاتانە، لەبەر کەمی هێزی کار پەیدا بووە. هەر سێ وڵات دەوڵەتە یەکگرتووەکان، ئوسترالیا و بریتانیا بەدەست بێکاری ڕوو لەسەرەوە دەناڵێنن. بەم پێیە ڕوونە، کە ئەگەر هەلومەرجی کار لەم وڵاتانەدا باشتر بوو بێت، ئەمە لەبەر کارایی دانانی هۆکارێکی تر بێجگە لە کەمی یا زۆری هێزی کارە: ئەم باشتربوونە ئەنجامی ویستی کرێکارانە! وەها هەلومەرجێکی باشتربوون ئەنجامی کۆششی کرێکاران و بریاری ئەوانە لە سەرپێچی لە ژیانی بەرتەسك و هەژارانە؛ ئەوان لە خەباتدا دژی سەرمایە سەرکەوتوون. هەڵبەتە ئەم تێکۆشانە ئابوورییە، هەرچەندە توندوتیژیش بووبێت، هیچکات سەری لە بارودۆخی شۆڕشگێڕانەوە دەرنەچووە.

تەنانەت دەتوانین واز لە لێکۆڵینەوە لەو وڵاتانەی کە ماوەی کاری کەمتر و کرێی بەرزتریان هەیە، بهێنین، بچینە سەر ناوچە جوتیارنشینەکانی خۆمان. دەستەیەك لە خاوەنانی پیشەسازی، بەدڵنیا لە پەیداکردنی کۆمەڵێکی نادەربەست و ملکەچ، ئەم ناوچانەیەی بۆ تازەکردنەوەی کارخانەکانی هەڵبژاردووە. لێرە دیاردەیەکی پێچەوانە دەبینین: کرێکاران زۆر لە خوارەوەن و هەلومەرجی کار زۆر خراپ و هەندێك جار بەرگە ناگیرێن. هۆکەی ئەوەیە، کە کاتی لاوازی ویستی کارگەران، تەنیا ئەوە فشار و ویستی سەرمایەدارە، کە بارودۆخی کار دیاری دەکات. کرێکاری نادەربەست و ناهوشیار بەتوانا و لێهاتوویی خۆی، تا ئاستی کاڵایەك دادەبەزێت، دەبێتە نێچیری یاسای ناوبراوی کرێکاران. بەڵام ئەگەر هەڵچوونی شۆرش ئەم قوربانیانەی بەهرەکێشی زیندووکردەوە، بارودۆخەکە دەگۆڕێت! جەماوەری پرۆلیتێر، کە هەنووکە بووەتە گەردی تۆزی مرۆڤایەتی، دەبێت لە بەشەکانی یەکێتییە پیشەییەکاندا پێکەوە بلکێتەوە، ئەوکات فشاری لێپرسراوان، وەڵامی خۆی وەردەگرێتەوە. هەڵبەتە لەوانەیە لە سەرەتای بەرەنگاریدا بەڕادەی پێویست بەهێز نەبێت، بەڵام بە تێپەڕبوونی کات و فراوانبوونی هوشیاری و ویستی کرێکارانی ڕێکخراو، هێزی ئەم وەڵامەش زیاددەکات.

بەمجۆرە لەبەر ڕۆشنایی کەتوارەکان و ئەزموونەکان دەبینین، کە «یاسا پۆڵایینی کرێ»کان چەندە خۆشباوەڕانە و نادروستە. تەنیا لەمەڕ ئاسنەوە دروستە! ئاوا نییە؟

جێگەی ئەفسوسە، کە پێشنیاری ئەم یاسا نرخێنەرە لەنێو کرێکاراندا، سەرەنجامگەلی پەیگیرتر لە تەنیا ملدان بە فەرمانی نادروستی هەبووە. چ کەسێك دەتوانێت هەژماری کەسانیك کە لەبەر ئەوە نائومێد و نادەربەست بوون بژمێرێت؟ لەمێژە چینی کرێکار سەری خستووەتە سەر ئەم پشتییە درۆینەیە و باویشك دەدات. سەیر نییە: کە تیئۆرییەك، کۆشش بە نائومێدی بژمێرێت، تۆوی ناکاریی بچێنێت. کاتێك کە پاگەندەی نابەجێی کار، بێهودەیی خەبات و لەتوانانادانەبوونی پێشکەوتن پێشنیار کرا، هەموو هۆیەك بۆ شۆڕش دەمرێت. کاتێك کە کۆشش بێسوود بناسرێت، کاتێك کە تاك بیری کردەوە، هەر کارێك کە بیکات، شکست دەهێنێت، ئیتر بۆچی خەبات بکات؟ ئەگەر ئەنجامی خەبات، شکستی بێچەندوچوون (تەنانەت بەبێ بچووکترین هیوای سەرکەوتن) بێت، ئایا بێدەنگمانەوە و خۆبەدەستەوەدان ژیرانەتەر نییە؟

ئەمە بیرکردنەوەی زاڵ بوو! چینی کرێکار، کالآئاسا خۆی خستبووە ژێر ڕکێفی بۆرژواکان. کاتێك فشاری هەلومەرجەکە دەستپێکردنی خەباتێکی بەسەر کرێکاراندا دەسەپاند، ئەوان کارێك کە دەیانکرد پێیان خۆش نەبوو: نارەزایەتییان بە کارێکی نابەجێ دەزانی، کە بۆ گوزەرانی ژیانی ناچاری ملیان پێدەدا و هەر ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی کە هیچ پێشکەوتنیك ڕوونەدات و هەروا گیرۆدەی ئەو یاسایە بمێننەوە.

تاوسەندنی نەهامەتی، هاندەری شۆڕش نییە

ئەنجامگیری سەیر و سەمەرە لە « یاسای ئاسنینی کرێکان» وەرگیراوە. زۆربەی ئەو ئەنجامگیرییانە سەریان لەوێوە دەردەچێت، کە ڕوودانی شۆڕش، لە گرەوی ئاڵۆزتربوون و قەیرانیتربوونی ئاسایی بارودۆخەکەدایە، کە پێویستی بە هیچ کۆمەکێك یا ئامادەکارییەك لە لایەن خودی کرێکارانیشەوە نییە و بێ گەڕانەوەیە. هاوتەریب بە باوەڕی پشستشکێن بە لەتواناادا نەبوونی تێکشکانی یاسای کرێکان، هەندێك لە خەڵکیش بەپێی بەرئەنجامەکانی ئەو یاسایە، بەوە گەیشتوون، کە «زیادبوونی هەژاری»، پروکێنتربوونی ژیان، فشاری خاوەنکارەکان، سەرکوتگەری میری و شتگەلێکی لەم جۆرە، ڕوودانی شۆڕش خێراتر دەکەن. کار گەیشتە ئەوەی کە ژمارەیەك تەنانەت بەناوی شۆڕشەوە لە ڕوودانی ئەم شتانە دڵخۆش دەبوون. گەر بمانەوێت بۆچوونی ئەم نالۆژیکیانە پەسەند بکەین، هێزی شۆڕش لە نەهامەتییەوە سەرچاوە وەردەگرێت! بەم پێیە، هەر زیادبوونێك لە هەژاری و بەدبەختی خەڵك و شتی تری لەم جۆرە دەبێت بە بەختیاری بزانین و چاوەڕێی ساتی بەڵێندراو بمێنینەوە.

هەڵەی گەمژانە! قسەی پووچ! تەنیا شتێك کە لە تاوسەندنی نەهامەتی بەدەست دێت (هەرجۆرە نەهامەتییەك بێت)، پڵیشانەوەی هەرچی زیاتری قوربانییانە. هەروەها کەسانێك هەن کە تەنانەت لەم ڕۆژەشدا باوەڕیان بەوەیە. لەبری وتنی قسەی پووچ ئەوەندە بەسە کورتە سەرنجێکی دەوروبەری خۆیان بدەن

تاوەکو بابەتەکە بەتەواوی بخەنەلاوە.

چالاکی سەندیکایی کام بەش زیاترە؟ ئەوانەی کە ماوەی کاری کەمتر، هاوکات پاش تەواوبوونی ڕۆژکارەکەیان دەتوانن لە ژیانی کۆمەڵایەتی بەهرەمەند بن، کۆبوونەوە بەرپابکەن و لە کاروباری گشتیدا بەشداری بکەن. لەم بەشانەدا کرێکانیش ئەوەندە هەن، کە کرێکاران پاش بژاردنی خەرجییەکانی ژیانی ڕۆژانە، هێشتاکە توانای دانی ئابوونەی ئەندامەتی و کڕینی ڕۆژنامە و پەرتووکیان هەبێت.

لەوبەشانە (صنف)ی کە کاری دژوارتر و ماوەی کار درێژتر بێت، بارودۆخەکە پێچەوانەیە. کرێکاری ئەم بەشانە کاتێك کە لە بێگاری تواناپروکێنی شوێنیکار ڕزگار دەبن، لە ڕووی هۆش و جەستەوە دەپروکێن و تەنیا ویستی چوونەوە ماڵ و خواردن و خواردنەوەی چەند قومە ئەلکولێك و خەوتنیان هەیە، تاوەکو گیان و جەستەی خۆیان لە بیری کاری تواناپروکێن ئازاد بکەن و هەناسەیەك وەبەر بێننەوە. وەها کرێکارێك هیچکات بیر لە پێکهێنانی سەندیکا، بەشداری لە کۆبوونەوە و شتی تری لەم جۆرە ناکاتەوە. فشارێکی ئاوا بەسەر جەستەی ویدا سەپێنراوە، کە مێشکی ماندووی زۆر بەسەختی دەتوانێت کاربکات.

بەمجۆرە دەتوانین چ چاوەڕوانییەکمان لە بەدبەختێك هەبێت، کە ڕووبەڕووی سەخترین باری هەژاری و نەداری بوو بێت؟ لەوانەیە ساتێك کە ڕك و تورەیی لە ڕادەبەدەری بەسەریدا زاڵ بوو بێت، بوێری شۆڕشگێڕانە لە خۆی نیشان بدات ... بەڵام ئەو

دەستبەکاربوونە تەنانەت دووبارە نابێتەوە! هەژاری گشت توانا و گیانی ئازادیخوازانەی وی هەڵلوشیوە.

ئەم دیمەنانە (کە هەمموو کەسێك دەتوانێت بیانبینێتەوە، یا نموونەی تر لە چوارلای خۆی بدۆزێتەوە) ئەو بۆچوونە گاڵتەجارییەی سەرهەڵدانی شۆڕش لە کەڵەکەبوونی نەهامەتی لەسەر نەهامەتی و ستەم لەسەر ستەم، سەراپا ڕەتدەکاتەوە. پێچەوانەکەی دروستە! کەسی لاواز، خۆی داوەتە دەست چارەنووسەوە و بەژیانی بەرتەسکی، کۆیلەتی خۆی دادەڕێژێت. وەها کەسێك بوێری وەستانەوەی لەبەرامبەر ستەمدا نابێت. وی لە خراپتربوونی بارودۆخەکە دەترسێت، ئەگەر شتێك ڕووبدات، لە سوچی مالەوە خۆی دەشارێتەوە، بۆ هەر بزووتنەوە و تێکۆشانێك سەر بادەدا؛ دواجار، بەوجۆرەی کە هەیە، لە نەهامەتی خۆیدا دەتلێتەوە. بەڵام کاری کەسێك، کە ژیانێکی بەرفراوانتر و مێشکێکی کراوەتری هەبێت، تەواو پێچەوانەیە. وی چاو دەبڕێتە چاوی بەهرەکێشەکەی و دەزانێت کە ئەویش وەك وی مرۆڤێکی ئاساییە، لە هیچ هۆیەك بۆ هێنانەخوارەوەی تەختی ساختەی خاوەنکارەکەی ناپرینگێتەوە.

لەبەر ئەوەیە کە بەرەوپێشچوونی لاوەکی، تەنیا کارایی هێورکردنەوەی لەسەر کرێکاران نییە، بەڵکو بە پێچەوانەوە، سەرلەنوێ دڵنیابوونەوە و باوەڕبەخۆبوونی زیاتریان پێ دەبەخشێت، تاوەکو داخوازی فرەتر بخەنەڕوو و خەباتی خۆیان بەرنەپێشەوە. کەمترین سەرەنجامی ئەم جۆرە بەرەوپێشەوە چوونانە، دروستبەکاربردنی توانای کرێکارییە. گرنگ نییە پارتە

ڕامیارییەکان بە چ جۆرێك بیانەوێت خەباتەکە دەستەمۆ بکەن، یا بۆرژواکان چ جۆرە ڕامیاریبازییەك بۆ لە نێوەند دەرپەراندنی ڕووبەڕووبوونەوەکان دەست پێبکەن؛ دەستبەکاربوون و خەبات هەردەم کرێکاران پتەو ڕادەگرێت و ئەندێشەیان لەلادان دوور ڕادەگرێت. کرێکاران بەکەمکردنەوەی هەژاری ماددی و هزری خۆیان، پێگەیین و هوشیاری چینایەتی بەدەستدێنن. لە جاران هەستیارتر دەبن، بزێوتر و هەڵسوڕاوتر لەبەرامبەر بەهرەکێشدا دەوەستنەوە. بۆ لەنێوبردنی لێبڕاوتر دەبن. بەم جۆرە بەزیادبوونی هوشیاری و دیتنی ئەزموونی زۆری بەکردەوە، تێگەیشتنێکی ڕوونتریان لەناکۆکی سازش وەرنەگری نێوان بەرژەوەندی خۆیان و چینی سەرمایەدار بەدەستدێنن.

بەڵام ئەم بەرەوپێشەوەچوونە لاوەکیانە، هەرچەندە لامان گرنگ بن، هێشتاکەش ناتوانن شوێنی شۆڕش بگرنەوە، بۆ لە توانادابوونی بەدەستهێنانی ئامانجی ئازادی، هەڵوەشاندنەوەی خاوەندارێتی پێویستە و هەمیشەش هەر ئەوە پێویست بووە.

لەڕاستیدا، تەنانەت بەگریمانی ئەوەی، کە بڕی سودی سەرمایە تاڕادەیەکی زۆر کەمبێتەوە و بەشێك لە کارکردە زیانبەخشەکانی دەوڵەتیش وەلابنرێن، هێشتاکە دوورە کە بە لێسەندنەوەی ئەم بەرتەرییانە (امتیازات) بتوانن سەرمایەداری و میری بەتەواوی وەلابنرێن. هیچکام لەوانە پەیوەندییە بنەڕەتییەکان ناگۆڕن: هێشتاکەش لەلایەکەوە کرێگرتان- موچەخۆران-ی ژێردەست لە ئارادا دەبن و لەلایەکی ترەوە سەروەران و فەرمانڕەوایان مشە دەخۆن.

ئاشـــكرايە كە دەســـتكەوتە لاوەكييەكـــان (گرنـــگ نييە چەنـــدە گەورەيـان بزانيـن، تەنـانـەت ئـەگـەر توانيبێتيـان تـاڕادەيەكی زۆر بـەرتـەری چينـــی بالادەســـت كـەم بكـەنـەوە) نـــاتوانن كـــارايیەكی ڕوخێنـەريـــان لـەسەر پەيوەنـــدییە ئابـــووری و ڕامياريیەكـــان (پەيوەنـــدی نێـــوان سەرمايەدار و كرێكـــار، ڕابـەر و ڕابـەرێكـــراو، فەرماندەر و فەرمانبـەر) هەبێت. بەم پێيە فەرمانبـەری كرێكار بـۆ سەرمايە و دەوڵەت لە جێی خۆياندا دەمێننەوە. بەم پێيە، گرفتی كـــۆمەلايەتی، وەك هـەر سەردەمێكی تـــر، خـــۆی دەردەخـــاتەوە و «سەنگەربەندی» جيـــاكەرەوەی بەرهەمهێنەران لـە مشەخۆرانێك كە خۆێنيان دەمژن، كەمترين شوێنگۆرگێ بە خۆوە نابينێت.

گرنگ نييە ماوەی كار چەنـدە كەمبێتەوە، گرنـگ نييە بـڕی كرێـی كار چەندە زيادبكات، گرنگ نييە كارخانـە لـە ڕووی تـەندروستـی و شتگەلی لەو جۆرەوە چەنـدە لەبـاربێت... تـا كـاتێك كە پەيوەنـدی خاوەنكار و كرێكرتە ، فەرمانڕەوا و فەرمـانبـەر بمێنێت، كـۆمـەڵگە بەسەر دوو چينـــی دژبەيەكـــدا دابەش دەبێـــت. هەروەهـــا بە چوونەسەرەوەی هوشـــياری و هێـــزی چينـــی بەهرەكێشـــكراو و ستەمديدە و دەركـی ڕۆشنيان لـە گرنگـی ڕێوشوێنيان لـە كۆمـەڵدا، خەبـاتيش قوڵتر و بەرفراوانـتر دەبێت. بەم پێيە، چينـی كرێكـار، چەندی بەرەوپێشەوە بچێت و چەندە فێربێت، بەهێزتـر لـە جـاران دەسـت بـۆ وەلانـانی بەرتـەرییە مشەخۆرييەكانی بەرامبـەرەكەی، دەبات.

خەبات تا لەنێوبردنی پەرژينەكانی دۆزەخ بەردەوام دەبێت! ئەو

ڕۆژە دێتە پێشەوە، کە چینی کرێکار، ئامادە و جۆشخواردوو بۆ دوا جەنگ، پتەو لە ڕوووبەڕووبوونەوە بەردەوام و ڕۆتینەکاندا لە دژی دوژمنی چینایەتی، ئەوەندە بەهێز بووبێت، هێرشی یەکجارەکی ڕێکبخات و ئەمە شێوازی لووتکەیی کاری ڕاستەوخۆ دەبێت.

کەواتە با کورتی بکەینەوە، لێکۆڵینەوەی وردی دیاردە کۆمەلایەتییەکان بوار دەدات، کە ڕووی خۆمان لەو تێڕوانینە زۆرگەرا (جبرگرایی)یانە کە تێکۆشان بێسوود نیشان دەدەن، وەرگێڕین و ئەم پەندەی، کە بەختەوەری بێچەندوچوون و بێتێکۆشانی ئێمە بەرهەمی ڕۆژە دژوار و بەرگە نەگرەکانە، بخەینەلاوە. بەپێچەوانەوە، تێگەیشتنی ڕۆشنبینانەی ئەم دیاردەیە، سەرەنجامێکی تەواو جیاواز دەخاتەروو: فێر دەبین کە پێشکەتنە سەپێنراوەکان بەسەر بۆرژوازی و باشتربوونی بەرەبەرەی بارودۆخی کرێکاران، کە بەسەر خاوەنکارەکاندا دەسەپێنرێت، مەشخەڵەکانی شۆڕش بڵندتر دەکەنەوە. بەم جۆرە فێر دەبین بەو جۆرەی کە ژیانبخشە، بەهەمان شێوە خەبات سروشبەخش دەبێت.

کاری ڕاستەخۆ، کە دەرکەوتنی هێز و توانای کرێکارە، بەپێی هەلومەرج و بارودۆخ، لە شێوەی جۆراوجۆردا خۆی نیشان دەدات، کە بۆی هەیە زۆر لەسەرخۆ یا توندوتیژ بێت. ئەم بابەتە بەتەواوی پەیوەندی بە پێداویستی ئەو ساتەوە هەیە، کە ئەو خەباتە تێیدا سەرهەڵدەدات.

بەم پێیە، کاری ڕاستەخۆ شێوەیەکی تایبەتی نییە. هەندێك کەس، کە تێگەیشتنێکی زۆر ڕواڵەتییان لە پرسەکە هەیە، وەك کاری بەکۆمەڵی کەسانێکی سەرخۆش باسی لێوە دەکەن. وەها تێڕوانینێك نیشانەی کورتبینی ئەو کەسانەیە بەرامبەر کردەییبوونی توانایی پرۆلیتێری. ئەم تێڕوانینە، کاری ڕاستەخۆ کەم تا زۆر بە کاردانەوەیەکی بێبەرنامە نیشاندەدات؛ چاوپۆشی لە کرۆکەکەی کە بەنرخترین شتگەلێك دەگرێتەوە، دەکات؛ لەبیر دەکات کە ئەم دروشمە، سیمبولی شۆڕشی کرێکارییە.

کاری ڕاستەوخۆ، کەوتنەگەری هێزی کرێکارانە بۆ ئامانجی سوودبەخش: هێزێکە کە مامانی بۆ لەدایکبوونی یاسایەکی نوێ دەکات؛ پاگەندەی پەیڕەوی مافی کۆمەڵ دەکات.

لە پشت هەر بزووتنەوە و کارێك، هێز و دەسەڵاتێك هەیە و بەپێی پێداویستی، خاڵی لوتکەیی ئەویشە. ژیان بەرهەمی کارکردی هێزەکانە و بێجگە لە هێز تەنیا لەبیرکراوی بوونی هەیە. لە نەبوونی هێزدا، هیچ شتێك دەرناکەوێت، هیچ شتێك

نابێته کەتوار.

دوژمنه چینایەتییەکانی ئێمە، بۆ ئەوەی چاومان ببەستن، بەردەوام دەڵێنەوە، کە دادپەروەری دروست و پایەدار پێویستی بە پەنابردن بۆ هێز نییە. درۆودەلەسەکانی بەهرەکێشان بۆ خەڵك! لە نەبوونی هێزدا، دادپەروەری لە درۆ و گاڵتەجاری بەولاوەتر نییە. دیتنی پەژاراوییانەی خەڵك بەدرێژایی سەدەکانی ڕابوردوو، گەواهی ئەم ئەندێشەیە دەدەن: تەنیا بەڵگەی مردنی ئەوان، خزمەتکردنی دەسەلات بوو بەپلەوپایەی ڕێڕەوی (مەزهەبی) یا ڕابەرانی سکیولار، کە خەڵکیان لەژێر پێیاندا دەپلێشاندەوە. بەلام لە هەموو شوێنێك گشت ئەم توندوتیژییانە بەنێوی گریمانەی دادپەروەرییەوە ڕوویان دەدا. ئەو دادپەروەرییەی کە ئەوان دەیڵێن، بێجگە لە نادادوەری بێبەزەییانە، شتێکی تر نییە و ئەم ڕەوتە هێشتاکەش بەردەوامە!

کەمینە لە بەرامبەر زۆرینە

جەماوەری کرێکاران، هەمیشە لەلایەن کەمایەتییەکی دیاریکراوەوە بەهرەکێشی لێکراوە و چەوساوەتەوە. ئەگەر ئەو کەمایەتییە تەنیا پشتی بەتواناییەکانی خۆی ببەستایە، هەرگیز نەیدەتوانی تەنانەت بۆ تەنیا ڕۆژێکیش پارێزگاری لەجێوڕێی خۆی بکات! ئەو کەمایەتییە، دەسەڵاتی خۆی لەملکەچی مەرئاسای قوربانییەکانییەوە بەدەستدەهێنێت. چینی کرێکار سەرچاوەی هەموو دەسەڵاتەکانە، بەڵام هەر ئەم چینەیە، کە خۆی لەبەرامبەر فەرمانڕەوایاندا قوربانیدەکات. لێرەوەیە، کە فەرمانڕەوایان سواری ملی چینی کرێکار دەبن، سەرمایە کەڵەکە دەکەن و دەوڵەت دادەمەزرێنن و بەڕێوەی دەبەن.

لەبارێکدا، ئەگەر خوازیاربین ئەو کەمایەتییە بخەینە شوێنی خۆی، (ئەوڕۆکە وەك ڕابووردوو) تەنیا نیشاندانی درۆ جێکەوتەکانی نێو پەروەردەیان، خستنەڕووی توندوتیژییەکانیان و دەربڕینی وردەکاری تاوانەکانیان بەس نییە. ئەندێشەیەك، لەبەرامبەر دەسەڵاتی دڕندانەدا کە هەیە، تەنیا دەسەڵاتی باوەڕپێهێنانی بۆ خستنەڕوو هەیە و پێش دەستپێکردنی هەر جەنگێك تێك دەشکێت. ڕاستییەکەی ئەوەیە، کە بۆچوون هەر چەندە جوان و شیاوی وەرگرتن بێت، تەنیا پفی کەفی سابوونە، مەگەر ئەوەی هێزێك پارێزگاری لێبکات و ببێتە هۆی بەرجەستەبوونی.

کەواتە بۆ بەرگرتن لە قوربانیبوونی ناهوشیارانەی زۆرینە

لەپێناو کەمایەتییەکی پەست و هەوەسی، دەبێت چی بکرێت؟

دەبێت هێزێك ڕێکبخرێت، کە توانای خەباتی دژی دەسەلاَتی چینی فەرمانڕەوا و دارا، کە بەسوودوەرگرتن لە خۆشباوەڕی و نادەربایستی خەڵك لێیانی دزیوە، هەبێت. ئەم کارە، کاری کرێکارانە. ئەرکی ئەوانە، کە لە دونیای کەتواریدا وەها هێزێك پێکبهێنن. کەسانێك کە ئارەزووی ڕزگاربوون لەم چنگە دروستکراوە لە نادەربایستی زۆرینەیان هەیە، ئەرکی سەرشانیانە لە بەرامبەر خۆدزینەوەکان، کاردانەوە نیشانبدەن و یەك بە یەك لە جەستەی خەڵکدا لەنێویان بەرن.

ئەرکە بنەڕەتییەکانی شۆڕشگێڕانی هاوپشتیوان و یەکگرتوو، لەنێو ڕێکخراوە پیشەییەکاندا ئەنجام دەدرێن. یەکێتی، جێی کۆوەبوونی کەمایەتییەکی هوشیار، ڕێکخراو و لە باری گەشەکردندایە و ئامانجی ئەندامەکانی، بەدەستهێنانی هێزی پێویستە، تاوەکو یەکەمین تاوی وەستانەوە لەبەرامبەر هیزە چەوسێنەرەکان و بەهرەکێشەکانی هەبێت و دواتر شان بداتە بەر لەناوبردنیان.

دەزگەکانی ڕاگەیاندن، دەبێت پێش هەموو شت، بۆ هوشیارکردنەوەی لایەنگرانی چینی بۆرژوازی بەکار ببرێن، ئەو کرێکارانەی کە لایەنگری بۆرژوازین و لەلایەن سەرانەوە چەکدارکراون و هەردەم ورەی خەباتی کرێکارییان بۆ ئازادی سەرکوتکراوە. هەڵبەتە چڕبوونەوەی لەڕادەبەدەری هێزەکان لەسەر ئەم کارە بەراییە نەگونجا و هەڵەیە؛ وێناکردنی

لەناوبردنی دەسەڵاتی سەربازییانەی چینی بۆرژوازی لەڕێگەی ڕاگەیاندنەوە خۆشباوەڕانەیە، بەڵام پێویستە هەوڵبدەین تا ئەو جێیەی کە دەکرێت، ئەو دەسەڵاتە ڕێک بکەینەوە. مێژوو نیشانیدەدات، هەڵچوونە جەماوەرییەکان، کە نەیانتوانیبێت پشتیوانی یا لانیکەم بێلایەنی یونیفۆرمپۆشان (سوپا) ڕابکیشن، هەردەم لەتەك شکست و لەناوچوون ڕووبەڕوو بوون. لەبەر ئەوە، یەکێك لەو ئامانجانەی کە دەبێت هەمیشە لە دووی بین، لە کارخستنی دەزگەی دەسەڵاتییە، کە گروپێك لە چینی کرێکار، ناهوشیارانە خستوویانەتە بەردەستی فەرمانڕوایان. تەنانەت بە گریمانەی شیاوی ئەنجامدانی تەواوی ئەم شتە، هێشتاکەش پرسی ڕوخاندنی خودی کەمایەتی فەرمانڕەوا وەك خۆی دەمێنێتەوە. بەکەمگرتنی ئەو کەمایەتییە و بەهیچ ئەژمارکردنی دەسەڵاتیان، هەڵەیەکی کوشەندەیە. سەرەنجامی ئەم کارانە، ئەرکێکە کە کەوتووەتە سەرشانی کرێکارانی هوشیار.

توندوتیژی ناچارییانه

پێشبینی هەلومەرج و کاتی ڕووبەڕوونەوەی یەکلاکەرەوەی هێزەکانی ڕابووردوو و داهاتوو، دەچیتە خانەی فالگرتنەوە و ڕوانگەپەردازییەوە. تەنیا شتێك کە دەتوانرێت لە بارەیەوە دڵنیابین، ئەوەیە کە ئەو جەنگە، بەپێکدادان و بەرخوردی کەم تا زۆر چاوەڕوانەکراو دەستپێدەکات. هەروەها دەتوانرێت بەدڵنیاییەوە ئەمەش بوترێت، کە هێزە پارێزەرەکانی نەزمی کۆن، خۆبەدەستەوە نادەن، تاوەکو نەکوژرێن. ڕێك هەر ئەم بەرهەڵستییە کوێرانەیەی دژی پێشکەوتنە، کە بەردەوام بووەتە هۆی ئەوەی ئاڵوگۆڕە گرنگە کۆمەڵایەتییەکانی درێژایی مێژوو، هەمیشە لەڕێگەی توندوتیژی و دڕندەییەوە ئەنجام بدرێن. بەدڵنیاییەوە لێپرساوەتی توندوتیژییەك کە لەو ئاڵوگۆڕانەدا ڕوودەدات، دەکەوێتە ئەستۆی مرۆڤگەلێك کە بەردەوام بۆ داهاتوو ڕوانیویانە. ئەوانە، ئەگەر بڕیاری شۆڕش و لێبڕاوی بدەن، ناچارن بەوە. هەمیشە بەدواهاتنێکی درێژ لە هەوڵەکان ڕوویداوە، تا گۆڕانخوازان بە خالێك گەیشتوون، کە پێشڕەوی هیچکام لە ڕێگەگەلی ئاشتیخوازی لەواو نەبن. (تەنانەت لەو هەلومەرجەشدا) توندوتیژییەك کە گۆڕانخوازان ئەنجامیانداوە، هەر وەڵامێکی مرۆیی بووە بە توندوتیژی و دڕندەی فەرمانڕەواکانیان.

توندوتیژی کاتێك دەبێتە بەشێك لە سروشتی خەڵك، کە بیست و چوار کاتژێر لەدەست بێدەرەتانی، بێبەشی و تەنگەتاوی لەڕادەبەدەر، کە کەمایەتی بەهرەکێش بەسەریاندا دەسەپێنێت،

لە ئازاردا بتلێنەوە و لە ژێـــــر کـــــارایی ئەوەدا بکەونە داوی خۆبەدەستەوەدان و تاوانکاری. پێویست نییە لەدەرگەی لێدوانی فیلۆسۆفی بدەین، هەر ئەوەندەی بوترێت کە مرۆڤ «باش» یا «خراپ» لەدایك نابێت، بەڵکو لەژێر کارایی دەوروبەردایە، کە کەسایەتی دەپەروەردرێت و دەگۆڕێت بە مرۆڤی باش یا خراپ.

جەمـــاوەر لە زنجیـــری خۆشـــباوەڕیدا گۆشـــکراوە، لێوانلێـــوە لە هەڵاواردن، پێویستی بە هەولێکی بەرچاو هەیە، تاوەکو هوشیار ببێتەوە. کاتێك کە توانی پەردەکانی خۆشباوەڕی لابدات، بەبێ ئەوەی لەژێر کارایی تورەیی و کینەدا بێت، بڕیاری پەیگیرانە بۆ بەرهەلستی دەدات. ئەو لەو خۆشباوەڕییە سەپێنراوە دەردەچێت و ڕێگەیەك هەڵـــدەبژێرێت، کە بە بۆچـــوونی ئاســـانترین و بەردەســـترین ڕێگەیە. بەشـــەکانی، وەك ئاوە خوڕەکـــان، بەرەو دەریـــا لە بزووتنـــدان؛ بەڵام بە لەبەرچـــاوگرتنی ڕێگرییەکـــانی بەردەمیان، هەندێك ئاشتیخوازانە دەچنە پیشەوە و هەندێکی تر بەردەوام دەگوڕینن. هەڵبەتە کۆتایی بزووتنەکەیان لەژێر کارایی بەربەستگەلێك کە فەرمانڕوایـــان لەســـەرەڕێیان دایـــان نـــاون، سەرەنجام بە شۆڕش کۆتایی دێت، بەڵام خواستیان ئەمە نییە. هێزەکـــانی جەمـــاوەر، کاتێـــك کە لەپشـــت بەربەستەکانی ســـەر ڕێگەدا گیـــر دەخـــۆن، بەربەســـتەکان تێکدەشـــکێنن و وەك گەردەلوولێـــك کـــۆمەڵگەی کـــۆنە و نەزمـــی کـــۆن ســـەروژێر دەکەن. بەڵام نکـــۆڵی لێنـــاکرێت، ئەگەر بەرهەڵستی لە ڕەوتـــی ئازادانەی ئەم هێزانەدا نەبووایە، بزووتنەوەکە بەبێ کردەوەی توندوتیژی و بە شێوازێکی ئارام و ئاشتیخوازانە دەچووە پێشەوە. مەگەر بەم جـــۆرە نییە، کە ڕوبـــارە خوڕەکـــان لە دەشـــتەکاندا، بە هەمـــوو

هیواشی و ئارامییەکی ڕواڵەتییەوە، لە هەمان مۆلوکوڵە شلەکان پێکهاتوون، کە ڕوبارە پڕخرۆش و لافاوئاسای قەدپاڵەکان پێکدەهێنن؟ بابەتەکە، لەمەڕ توانا جەماوەرییەکانیش ڕێك هەر بەم جۆرەیە.

هێورگەرە ناکەتواری(وهمی)یەکان

ڕاستە کە نابێت تەنیا بۆ دامرکاندنەوەی ئالۆش و چێژوەرگرتن پەنا ببردرێتەبەر توندوتیژی، بەلاّم لەو لایەنەوە کە سوودوەرتن لێی لە کاتی پێویستدا، ملی پێنەدەین و بمانەوێت هەموو جەنگەکە بە بەردەوامی بەهۆی بەکاربردنی ئارامگەرەوە و لەڕێگەی پارلەمان و ئامرازە دیمۆکراتیکەکانی ترەوە بەرەوپێش بەرین، زۆر پرمەترسییە. نەخێرا هیچ سیستمێکی دەنگوەرتن یا ریفراندۆم یا پرۆسەیەکی تری لەو جۆرە نییە، کە کلیلی ئارەزووەکانی جەماوەر لە ئاسمانەوە داگرێت. بزووتنەوەی شۆرشگێڕانە بێجگە لە ملدان بەتوندوتیژی هیچ ئەلّتەناتیڤیکی تری نییە. وابەستەبوون بە خۆشباوەڕیگەلی لەم جۆرەوە، تەنیا گەرانەوە بۆ رابوردوو و دووبارەکردنەوەی هەلّەی پێشینان دەبێت، کە مژدەی بەهەشتی ئەو دونیایان بە ڕەنجبەرانی ئەم دونیا و دوورەپەرێزان دەدا. گریمانەی ڕزگاری ڕەنجبەرانی دوورەپەرێز یا بەلّێنی سەرکەوتن لەڕێگەی ڕیفراندۆمەوە، لە دیتنی کەتواربینانەی بارودۆخەکە ئاسانترە، بەلاّم لە بەرامبەردا، تۆزقالّێکیش کەس لە ئازادی نزیك ناکاتەوە.

لە شیکردنەوەکانماندا لەمەڕ سەرەنجامی کارەکە، هەردەم دەبێت بگەڕێینەوە سەر ئەم کۆبەندییە ناچارییە: پەنابردن بۆ هێز!

هەلّبەتە سەرەڕای ڕاستی بێسوودبوونی سەرەنجامی پرۆسەکانی دەنگوەرتن، ڕیفراندۆم و هیتر لە فراوانترکردن و قولّکردنەوەی

هوشــــیاری چینایەتیـــدا، نــــابێت چاومــــان لە ئاســــتی کەڵکە ڕێژەییەکانییـان بنـووقێنین. بـۆ نمـوونـە، ڕیفرانـدۆم دەتـوانێت زۆر شـێوازی بەکـاربردنـی هەبێـت. هەروەهـا زۆرجـار بـۆی هەیە لـە هەنـدێك هەلـومەرجی تایبەتـدا، دروستترین هەڵـبژێری ڕامیاریی گونجاو، سوودوەرگرتن لـەو بێت. بـا نمـوونـەیەکی ڕۆشـن و ئاشکرا بهێنینەوە: ڕیفرانـدۆم بـۆ هەڵسـەنگاندنی خواسـت و هوشـیاری کرێکــاران، ئامرازێکــی باشــە. لەتەك ئەوەشــدا بــۆی هەیە ڕێکخراوەکـان و یەکێـتییە پیشـەییەکانیش هەنـدێك جـار بەپێـی پێویســت پەنــای بــۆ بەرن (ئەم ڕووداوە بــۆی هەیە بــۆ هەر ڕێکخراوێــك بێتە پێشــەوە، چ ئەوانەی کە هێشــتاکە لە چنــگ سەرمایەداری نەهاتوونەتەدەر و لەوانـەیە پێویستیان بە کۆمەکە دەوڵەتییەکــان هەبێــت چ تەنــانەت ئەوانەش کە بەتەواوی شۆڕشگێڕانەن)، ئەم شتە، زۆریش باو بووە!

ئەوەی کە ڕیفرانــدۆم بە هاوتــا و ئەڵتەرنــاتیڤی شــێوازە شــۆڕگێڕانەکان بزانیــن، بەو ڕادەیە گەمــژانەیە، کە بێکەڵــك و بێسوودی دابنێیـن. دەنگوەرگرتنەکـان ئامرازێکـن بـۆ خەملاندنـی چەنــدایەتی، بەڵام بەهیــچ جۆرێــك بەکەڵکــی هەڵســەنگاندنی چۆنــایەتی نــایێن. لەبەر ئەمەیە، کە نــاتوانرێت بــۆ ئاڵوگــۆڕی بنچینەیـی سیستەمی سـەرمایـەداری پشـتیان پێببەسترێت؛ وەهـا وێناکردنێــك هەڵەیەکــی زاقە و بەرهەمــی چەوتتێگەیشــتنە. تەنــــانەت ئەگەر دەنگوەرگرتنەکـــــان ئاســـــایی تـــــر ببنەوە، چەنـدبارەبوونـەوەیان نـاتوانێت جێگەی داهێنـان و هیـزی پێویسـت بۆ بەرەوپێشبردنـی هزری نوێ بگرێتەوە.

کاتێك کە ئەوەی لە باری ئەنجامداندایە، کارێکی شۆڕشگێڕانەی وەك ڕزگـــارکردنی باســـتیل (Bastille) بێـــت، قســـەکردن لە دەنگـــوەرگرتن و ڕیفرانـــدۆم نـــابەجێ دەبێـــت... ئەگەر ئەو ڕۆژە کەمـــایەتییەکی هوشـــیار هێرشـــیان بـــۆ ســـەر قەڵا نەکـــردایە .... ئەگەر بیانویســـتایە یەکەم جـــار لەمەڕ چارەنووســـی قەڵاکە ڕیفراندۆم بەرپا بکەن ··· لەو بارەدا بە ئەگەرێکـی زۆرەوە تـاکو ئەمرۆش گاردەکـانی (Gardes franaises) هێشـتاکە دەرگەی چوونەژوورەوەی ئانتۆین (Antoine)یان لە ژێردەستدا دەبوو.

نموونەکەمـان لەمەڕ شکاندنی باستیل، لەبارەی هەمـوو ڕووداوە شۆڕشـــگێڕییەکانەوە ڕاســـتە؛ وای دابنێیـــن ســـەرەتا بخـــرایە ڕیفرانـدۆمێکی گریمـانەیی، ئایـا سـەرەنجامێکی وەکـو نمـوونەی باستیل بەدەست دەهات؟

نـا! هیـچ شـێوە دەنگوەرتنێـك یـا شـێوە ڕیفرانـدۆمێك نـاتوانێت جێگەی پەنابردن بۆ هێزی شۆڕشگێڕانە بگـرێتەوە. بەلام بـا وردتـر بڕوانین؛ ئەو پەنـابردنە بۆ هێـزی شۆڕشگێڕانە، بەو واتـایە نییە، کە جەمـــاوەر لە خەودایە. تەواو بەپێچەوانەوە! هەر چەنـــدی جەماوەر چالاکتر و هوشیارتر بێت، هێـزی شۆڕشگێرانەش کـاراتر دەبێت.

شۆڕشـــی ئابـــووریی لە کـــۆمەڵگەی ســـەرمایەداریدا خـــۆی دەپەروەرێنیت، تاوەکو ڕۆژێك دواجار ڕوو بدات و سـەربکەوێت. بۆ پەروەرانـــدنی ئەو شۆڕشـــە و ڕێگرتـــن لە گەڕانەوە و تێکشـــکان لەبەرامبەر دڕنـدەیی بەرەی دوژمنـدا، دەبێت خەباتکـاران بزانـن

چییـــان دەوێـــت و بە چ ڕێگەیەك بەو ئامـــانجە دەگەن. دەبێـــت سـەراپایان هوشـیاری بێـت و هیچکـات دەسـتەمۆی هەسـتەکی و دنەدان نەبن! با بوار بۆ خراپ لەیەکگەیشتن نەهێڵێنەوە؛ کاتێك کە لە ڕوانگەی شۆڕشـــگێڕانەوە بڕوانیـــن، دەبینیـــن کە هێـــزی ژمـــارەیی، تەنیـــا کاتێـــك کـــارایە، کە بەداهێنـــان و هوشـــیاری خۆبەخـۆی تاکەکـان بارگـاوی بێـت. زۆربـوونی ژمـارەیی، خـۆی لـە خۆیـدا، شتێك نییە بێجگە لە کەلەکەکردنـی کەسانی پا لـە هەوا وەك نێچیـــری خەواڵـــوو، کە بێجگە لـە کـــاردانەوە بەرامبەر بـە بەرکەوتنەکان جووڵەیەك لە خۆ نیشانناد‌ەن.

بەم پێیە، بەو ســەرەنجامە دەگەیـــن، کە خەبـــاتی ڕاســـتەوخۆ، ســـەرەڕای بـــوونی بـــاوەڕ بەناچـــارییبوونی بەکـــاربردنی هێـــز، لـە خـــوارەوەرا، زەمینە بـــۆ تێکوپێکـــدانی فەرمـــانڕەوایی زۆر و تونـدوتیژی ئامـادە دەکـات، تـاوەکو لـە ڕیشـەوە هەڵکێشـێت و لـە جێـی وی کـۆمەڵگەیەك بنیات بنێت، کە بەهوشیاری و یەکگرتنـی ئازادانە پشتئەســـتوور بێـــت. شـــێوەی ئەنجامـــدانی ئەم کـــارە، ناسـاندن و جێخسـتنی تێگەیشـتنی پێویسـت بـۆ ئازادی مرۆڤ لـە هەمـــان کـــۆمەڵگەی کـــۆنی ســـەرکوتگەرانە و بەهرەکێشـــدایە، کە بڕیارە لـە داهاتوودا ژێرخـانی کۆمەڵگەیەکی نوێ پێکبهێنێت؛ واتـە گەشەی تاکگەرایی، پەروەردەکردنـی ویسـت (ارادە) و پەیگیـری لـە کاردا.

لە کۆتاییدا بەم کورتەیە دەگەیـن، کە خەبـاتی ڕاستەوخۆ، وێـڕای شێوەی تێکۆشـان، فێرکـاری ئاکـاریی زۆر بەنرخـی لە خـۆ گرتـووە، کە گەشـە بەپەیڕەوانـــی دەدات و دەیانپـاڵێویت، لـە دەسـتەمۆیی

ڕزگاریـــــان دەكـــــات و دەیـــــانگەیێنێتە جێیەك، كە جـــــوانی و بەرهەڵستییان تیشك بۆ كەسانی تر بهاوێت.

پەراوێز:-

[1] زۆربەی خەڵك، کاتێك کە دەربارەی ئەو وڵاتانە قسە دەکرێت، یەکسەرە ئەم دەربڕینە کە لەوێ "ژیان گرانترە" دەجوونەوە و تەنانەت ڕێگە بە بچووکترین دوودڵی خۆیان نادەن. ڕاستییەکەی ئەوەیە، کە کەرەستەی لوکس، لەو وڵاتانەدا زۆر گرانە، لەبەر ئەوەیە کە ژیانی توێژەکانی سەرەوە "گرانە". بەڵام لە لایەکی ترەوە، پێداویستییە سەرەکییەکانی ژیان لەبەردەست فراوانن. لەگەڵ ئەوەشدا، مەگەر ئاوا نییە، کە ئێمە بۆ نموونە لە دەوڵەتە یەکگرتووەکان، میوە، لە قوتونراو و بەرهەمی پیشەسازی دەکرین، ئەم بەرهەمانە (سەرەرای چوونەسەری خەرجەکانی بارکردن و گواستنەوە و گومرگ) دەتوانن لە بازاردا لەتەك بەرهەمی هاوشێوەی خۆمان پێشبڕکێ بکەن؟ لەبەر ئەوە ڕۆشنە کە نرخی کاڵاکان لە دەوڵەتە یەکگرتووەکان ناتوانێت لەچاو ئێرە گرانتر بێت... دەتوانین نموونەی پشتیوانیگەری زیاتر بهێنینەوە، بەڵام دێڕەکانی پەڕاوەکە بوار نادەن.

* (Direct Action) کە بە واتای کردەی ڕاستەوخۆ دێت و لە فارسی و عەرەبیشدا هەر وا نووسراوە، بەڵام لە کوردییەکەدا کەمتر ئەو واتایە دەبەخشێت، هەڵسورانی ڕاستەوخۆ، چالاکی ڕاستەخۆ و خەباتی ڕاستەوخۆ واتابەخشتر دێنە بەگوێ.(و.ک)

ساڵی 1994 لەلایەن گروپی(Fresnes-Antony) (گروپی فیدراسیۆنی ئەنارکیستانی فەرەنسە)وە بڵاو کراوەتەوە.

http://cgecaf.com/mot515.html و ســـــاڵـی *1999* لـە لایـەن «*Kate Sharpley Library*» وەریگێڕاوەتـە سـەر ئینگلیـزی و دواتـر لـە سایتـی ئـەنارکۆ- سـەندیکالیزم *101*، بڵاوکراوەتـەوە

سەرچاوەی بڵاوکراوەی ئینگلیزییەکەی:

http://www.anarchosyndicalism.net/newswire/display_any/200

ژیاننامە و نووسینەکانی نووسەر:

http://www.anarchosyndicalism.net/protagonists/pouget.htm

سەرچاوەی وەرگێڕانە فارسییەکەی :

http://cnt-ait.inf/orubrique.php3?id_rubrique=97

لـەم سەرچاوە فارسییەدا سێ بەشـی کۆتایی دانـەنراون، کـە پێشـتر لـە ســـــایتـی (خوشـــــە)دا هـەبـــــوون. لـەبەر ئـەوەی کـە ســـــایتـی *http://khushe.ir* *لـە ئارادا نـەماوە، تـەنیـا ئـەو بـەشـانـە دەسـت دەکەون کـە لـە سایتـی* *http://cnt-ait.inf* *دانـراون.*

Direct Action

by

Emile Pouget

translation from Persian

by Hezheen

Published by

Kurdistan Anarchists Forum (KAF)

January 2010